Український Народний Союз 75 років Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. в Ню Йорку: —
BArclay 74125
УНСоюзу: BArclay 7-5337

PIK LXXVI. Ч. 107. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, TUESDAY, JUNE 10, 1969 ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, ВІВТОРОК, 10-го ЧЕРВНЯ 1969 No. 107. VOL. LXXVI

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Понеділок, 9 червня 1969

В АМЕРИЦІ

ВЛАДИКИ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ ІЗ ЗСА І З ПІВД. АМЕРИКИ НЕ ДІЙШЛИ ДО ЗГОДИ В РІЗНИХ загострених і суперечливих питаннях на своїй 4-й міжамериканській конференції у Венесуелі, поблизу Каракасу. Один із так зв. прогресивних католицьких діячів із Південної Америки сказав, що американські католицькі ієрархи „знадто консервативні" Архиєпископ Панаьки назвав конференцію важливою, бо на ній відбувся обмін поглядами. Учасники конференції заслухали листа з Куби, підписаного 8-ми єпископами, в якому підписані закликають припинити бойкот режиму Кастра.

В ОТТАВІ УРЯД ВИСТУПИВ ПРОТИ ДОМАГАНЬ ФРАНЦУЗЬКИХ СЕПАРАТИСТІВ відділити провінцію Квебек від Канади. Трудо, сам французького походження, є за федерацією, хоча вважає, що окремі провінції повинні мати далекойдучі культурні й економічні права. Прем'єр французькомовної канадійської провінців Жан-Жак Бертранд висунув плян, за яким у Квебекській провінції мав би відбутись референдум, чи народне голосування. Побоюючись ,що Канада почне розлітатись на складові шматки, прем'єр Трудо погрозив інтервенцією федеральних військ, коли б у Квебеку дійсно дійшло до відділення тієї провінції від Канади. Речником націоналістів Квебеку є Жан-Поль Кардінал, провінційний міністер освіти.

В НЕДІЛЮ 8-ГО ЧЕРВНЯ ПАРАДУВАЛИ В НЮ ЙОРКУ ПОРТОРІКАНЦІ по 5-евню, відзначаючи Порторіканський День. У Центральному Парку була їхня культурна програма. Спонзор тієї паради, компанія пива „Шліц", повідомила, що в параді брали участь яких 75-000 порторіканців, їм пригравали до маршу 75 оркестр, в тому і латиноамериканські. Кардинал Т. Кук приглядався до паради із східців катедри св. Патрика, вітав учасників і побажав їм усім Божого благословення.

ОДИН ІЗ НАЙВИДАТНІШИХ КІНОАКТОРІВ СВІТУ РОБЕРТ ТЕЙЛОР ПОМЕР від раку легенів у шпиталі в Санта Моніка в Каліфорнії, на 57 році життя. Р. Тейлор працював у кіні впродовж 30 років, виконавши понад 70 відомих ролей, виступав із Гретою Гарбо, Деборою Кер та ін. акторами першої величини, прославився за фільми „Камілле", „Кво вадіс", „Детектив" та ін. Під час другої світової війни був пілотом-тренувальником, випускав фільми для американської армії. У жовтні минулого року Роберта Тейлора було оперовано і він жив з одинією легенею та мав перейте ще одну операцію. Помер 8 червня вранці в присутності дружини, німецької кіноакторки Урсули Тісс, похорон з релігійним обрядом відбудеться в середу.

У СВІТІ

ПІВДЕННІ КОРЕЙЦІ ЗАТОПИЛИ північно - корейський човен, який віз вояків - саботажистів. Стояло це за 115 миль на схід від Сеулу. Прибережна сторожа Південної Кореї зауважила північно - корейський човен і заалярмувала недалекий форт, після чого зв'язався гарматній поєдинок між комуністичним човном і надбережною батерією. Один поціл з комуністичного човна вдарив в мешканевий дім, в якому згинули 5 цивільних осіб. Південні корейці добули з дна моря затоплений човен з його зброєю. Числа загинулих комуністів не подано.

ПАРЛЯМЕНТ ПІВДЕННОГО В'ЄТНАМУ ПРИЙНЯВ резолюцію, в якій стверджується, що кожна поступка Північному В'єтнамові й В'єтконгові була б тільки заохотою для комуністів та неоправданою нагородою за їх агресію. Цю постанову південно - в'єтнамський парлямент прийняв безпосередньо перед відлетом президента Нгуєна Ван Тіє на зустріч із президентом Ричардом Ніксоном на острові Мідвей.

МОСКОВСЬКА „ПРАВДА" ПРОГОЛОСИЛА в минулу п'ятницю 6 червня статтю В. Румянцева про ситуацію на Близькому Сході, при чому звертається там увагу арабським екстремістам, що ізраїльсько - арабський конфлікт повинен бути розв'язаний „політичними методами" і що арабська пропаганда в користь нової протиізраїльської війни „шкодить політичному договоренню". Зрештою, у тій статті прославляється єгипетського президента Гамаля Абдель Нассера та підкреслюється підтримку Совєтського Союзу для Єгипту з одночасними лайками проти „американських імперіялістів", які сприяли ізраїльській „агресії". Водночас „Правда" таврує тих арабських екстремістів, під якими треба розуміти Сирію й революційну організацію Аль Фатах, які користуються допомогою Комуністичного Китаю.

У МОСКВІ АРЕШТУВАЛИ п'ятьох кримських татар, які мовчки носили по центральній Червоній площі таблиці з вимогами дозволити татарам вернутися на Крим. Хоч Совєти „регабілітували" кримських татар, натаврованих, як зрадників - коляборантів" з часу другої світової війни, проте не дозволено їм вернутися до їх батьківської землі — Криму. Арештованих звільнили наступного дня. Звільнено теж арештовану студентку Ірія Якір, яка приєдналась до татар.

У ГААЗІ ВІДБУЛАСЯ в минулу п'ятницю 6 червня конференція Західньо - европейської Унії, до якої належать Британія, Франція, Західня Німеччина, Італія Голляндія і Люксембург. Франція ту конференцію збойкотувала. Приявні міністри закордонних справ названих держав погодилися на совєтську пропозицію відбути літом 1970 року паневропейську конференцію, можливо в Гельсінках, під умовою, що будуть туди запрошені також ЗСА і Канада і що попередня докладна підготова загарантує успіх такій конференції.

У ЗАХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ ЧИСЛО БЕЗРОБІТНИХ ВПАЛО на день 1 червня до 123.000 осіб, але водночас державні бюра посередництва праці мали необсаджених 807.200 варстатів праці. До Західньої Німеччини постійно напливають безробітні з різних інших держав, при чому 312.000 італійців працюють в Німеччині, 184.000 турків, 176.000 югославіян, 164.000 греків і 126.000 еспанців та португальців.

З ГРЕЦЬКОЇ В'ЯЗНИЦІ ВТІК 31-річний Александрос Панагуліс, засуджений в минулому році на смерть за дезерцію з війська та невдачний динамітовий атентат проти грецького прем'єра Георга Пападопульоса. Разом з ним зникли два військові поліціянти, які його стерегли. За схоплення втікача уряд обіцяв нагороду 16.000 дол.

Астронавти з залоги „Аполло-10" не бачать ніяких перешкод для десанту людей на Місяці

Гюстон. — Учасники успішного лету „Аполло-10" до Місяця, що відбувся в травні ц.р., астронавти полковник Стеффорд і командори Янг та Сернан відбули тут в суботу 7 червня пресову конференцію, присвячену питанням заплянованого на липень 1969 р. лету „Аполло-11" і висадження двох астронавтів із його залоги на Місяць. Всі вони ствердили, на підставі аналізи свого досвіду під час восьмиденної місії „Аполло-10", що вони не бачать ніяких перешкод для плянованого десанту. Успіх десанту залежатиме, на думку астронавтів, виключно від того, як і коли уся система місії „Аполло-11" буде закінчена. Згідно з дотеперішнім плянуванням, лет „Аполло-11" має відбутися 16 липня і висадження на Місяці 20 липня. Відповідаючи на запити кореспондентів, астронавти інформували про окремі моменти із своєї подорожі до Місяця, стверджуючи — всупереч переконанню астронавтів із залоги „Аполло-8" — що Місяць не є безбарвний і що крім чорного, білого і сірого кольорів, на ньому можна заобсервувати відповідно до насвітлення також інші кольори — бронзовий і рудувато-вишневий. Зокрема докладно описували астронавти момент відлучення місячного екіпажу від основної командної кабіни „Аполло-10" і його лет в орбіті Місяця, докладно над тими околицями, де має відбутися липневий десант. Обраний для десанту терен є цілком догідний.

Вернер фон Бравн переконаний у можливості експедиції на Марс до 1982 року

Гантсвілл, Алабама. — Відомий американський спеціяліст ракетної й космічної ділянок д-р Вернер фон Бравн, німець з походження, заявив у пресовому інтерв'ю, що на його думку, найдалі до 13 років, значить до 1982 року, зможе відбутися американська експедиція на планету Марс, зложена з кількох космічних кораблів, що їх залоги становитимуть, крім астронавтів-пілотів, також лікарі, дослідники й кухарі. Будуть летіти ці кораблі на Марс з допомогою спеціяльно сконструйованих атомових ракет. Одночасно із цим, в найближчих роках, буде реалізована дальша програма летів на Місяць, кількість яких Вернер фон Бравн встановляє на дев'ять. Здійснення експедиції на Марс буде уможливлене використанням усього досвіду, зібраного під час летів на Місяць і воно вимагатиме ще багато додаткових дослідів і спроб. Науковці випрацювали вже докладний плян досліджування Марса, що почнеться найперше від висилки туди космічних кораблів без людської залоги і потім уже з астронавтами. Лет до Марса із Землі і назад триватиме понад один рік.

На Союзівці відбулася Зустріч Товариства Інженерів і Карпатського Лещетарського Клюбу

Союзівка, Кергонксон, Н.Й. — В суботу 6 і в неділю 7 червня ц.р. тут відбувалася весняна товариська зустріч Товариства Українських Інженерів Америки, Відділ Ню Йорк і Карпатського Лещетарського Клюбу. В рамцях цієї зустрічі, першого дня її тривання, проведено конференцію для членів Товариства Українських Інженерів Америки, під час якої були зроблені підсумки з діяльности Товариства за каденції попередньої Управи Відділу, із практичними висновками на майбутнє. Розглянено також можливості тіснішої співпраці з сусідніми Відділами ТУІА і реферування про їх діяльність у виданнях ТУІА і в пресі. В суботу увечері відбулася спільна вечеря учасників Зустрічі. Усіх присутніх вітав інж. М. Ільків, голова нюйоркського Відділу ТУІА. Започаткував вечерю молитвою Впр. о. Любомир Гузар і привіт від УККА виголосив д-р Ярослав Падох, підкреслюючи вагу активности українських професіоналістів в діяльності цієї централі українців у ЗСА. Після вечері при звуках оркестри Б. Гірняка відбувалася забава у великій залі „Веселка". В неділю учасники зустрічі взяли участь в Богослуженні, що його відправив у каплиці св. Володимира Впр. о. Л. Гузар. В обох днях зустрічі Карпатський Лещетарський Клюб, Ню Йорк, провів під проводом голови КЛК Ярослава Рубли тенісовий турнір, в якому перше місце здобув Зенон Маркевич і друге Віктор Герлинський. В групі жінок Христя Карпевич перемогла у фіналі Ірену Рожанківську.

Композитора Зіновія Лиська похоронено при численній участі громади

Бавнд Брук, Н.Дж. — На Українському Православному Цвинтарі в Савт Бавнд Бруку похоронено в минулу суботу 7 червня ц.р. видатного українського композитора й музику, педагога й музиколога, Зіновія Лиська, що помер у Ню Йорку 2-го червня ц.р. Над свіжою могилою промовляв фактичний видавець найбільшого твору покійного композитора та його приятель дир. Маріян Коць, який заповів, що після 4-ох томів „Українських народних мелодій", зібраних впродовж довгих років праці Покійного, появляться ще дальші шість томів, під фірмою Української Вільної Академії Наук. На прийнятті після похорону промовляли, між іншими, редакторка музичного журналу „Вісті", що виходить у Міннеаполіс, Олександра Костюк, та диригент Юрій Оранський з Филядельфії. В минулий четвер і п'ятницю відбулися в похоронному заведенні „Метрополітен" в Ню Йорку Панахиди, що їх відправили о.о. К. Височанський і С. Голик. Співав хор „Думка" під орудою Л. Крушельницького. Промовляли теперішня президентка Українського Музичного Інституту Дарія Каранович, проф. Д. Горняткевич і мгр Роза Шуль від УВАН, проф. М. Байлова від колишніх вчителів Музичного Інституту у Стрию і Львові і мгр Р. Гутлевич від Комітету Об'єднаних Організацій м. Ню Йорку. Влаштуванням похорону займався Йосиф Сенковський. Гарна погода сприяла участі у похороні в Бавнд Бруку кількохсот осіб, головно з мистецького світу.

Президент Ніксон заповів відкликання 25.000 американських вояків з Південного В'єтнаму

Вашингтон. — Президент Ніксон стрінувся з південно-в'єтнамським президентом Нгуєном Ван Тіє в минулу неділю 8 червня ц. р. на тихоокеанському острові Мідвей і перевів із ним разом 9 години на нарадах, при чому перших дві години нараджувався з ним тільки в товаристві Генриха Кіссінгера, а Тіє був у товаристві свого дорадника Нгуєна Фу Дюка. Тому, що президент Нгуєн Ван Тіє говорить по-англійськи — не треба було перекладача. Після тієї конференції і після проголошення спільного обширного комунікату, през. Ніксон заявив, що він, у тісному порозумінні з Нгуєном Ван Тіє і головним командантом американських військ у В'єтнамі генералом Крейтоном Абрамсом рішив відкликати з В'єтнаму 25.000 американського війська, що їх заступлять на фронті південно-в'єтнамські вояки. Про рішення щодо відкликання дальших контингентів війська Президент повідомить у слушному часі. Виїзд отих 25.000 вояків почнеться за 30 днів. У згаданому спільному комунікаті потверджено повну згоду між ЗСА і Південним В'єтнамом в змаганні до миру на базі політичного самовизначення південно-в'єтнамського народу. Обидва лідери відкинули комуністичну тенденцію наставити в Південному В'єтнамі уряд без уваги на вислід загального голосування. Обидва лідери погодилися визнати такий уряд в Південному В'єтнамі, який буде вислідом вільних виборів. Водночас вони ствердили, що ворогові не вдалося осягнути намічених ним цілей й що тому він повинен, зрозумівши безвиглядність воєнних зусиль, повести ділові мирові переговори. Нгуєн Ван Тіє повторив свою готовість переговорювати безпосередньо з комуністичним Фронтом Національного Визволення. Того самого дня, в минулу неділю, Нгуєн Ван Тіє вернувся до Сайгону, а президент Р. Ніксон відлетів на Гаваї, де очікували його дружина і старша доньна, а відтіль всі разом вернулись до Вашингтону. Цивільні і військові дорадники Президента, які товаришили йому на Мідвей, перевели довгу нараду з південно-в'єтнамськими цивільними й військовими діячами та взяли участь у другій частині нарад обох президентів.

На міжнародному з'їзді комуністів у Москві таврують Комуністичний Китай

Москва. — В минулу п'ятницю 6 червня румунський президент Ніколай Чеушеску перестеріг міжнародне збіговище комуністів, яке засідає на Кремлі, що атаки різних делегатів проти будь-котрої іншої комуністичної партії й держави загрожують успіхові тієї московської конференції. Чеушеску виголосив свою пересторогу безпосередньо після того, як з гострими лайками проти Комуністичного Китаю виступив делегат Парагваю. Але ще гостріше промовляли проти Комуністичного Китаю два комуністичні „вожді" з куди більшим міжнародним авторитетом, як їх парагвайський однопартієць: польський диктатор Владислав Гомулка й французький Валдек Роше, при чому цей останній є головою другої після італійської найчисленнішої комуністичної партії в західньому світі. Тоді, на такому підготованому вже антикитайському ґрунті, знехтувавши цілком пересторогу Чеушеску, „сам" Леонід Брежнєв виголосив велику промову проти китайської компартії, закинувши їй одверто приготовлювання війни проти Совєтського Союзу. Він покликався на одну пейпінгську газету, яка саме напередодні того московського з'їзду закликала китайців приготовлятися однаково до „конвенціональної", як атомової війни проти Совєтського Союзу. Л. Брежнєв ствердив теж, що на совєтсько - китайському прикордонні не припиняються „китайські провокації", та промовчав згоду Комуністичного Китаю перевести конференцію про вирішення долі малого острівця на озері Уссурі, який був предметом збройних сутичок. На тому самому засіданні в минулу суботу московський з'їзд прийняв резолюцію з натавруванням Ізраїлю, як „агресора" та закликом, щоб Ізраїль звільнив всі окуповані ним арабські землі З'їзд відкинув поправку Чеушеску, щоб до тієї резолюції включити право всіх країн на Близькому Сході до самостійного державного життя, згідно з становищем Об'єднаних Націй, як теж відкинули застереження ізраїльського комуніста Меіра Вільнера, який підтримав право Ізраїлю до користування Суезьким каналом та протокою Тірани. — Голова австралійської компартії Лоді Ааронс таврував у своїй промові інвазію СССР до Чехо-Словаччини. — Румунська преса повідомила про виступ Брежнєва в одному рядку, зате більше місця присвятила виступові комуніста з Ґватемалі, який закликав до заходів в користь арештованого ґватемальського літера комуністів.

Ізраїль започатковує розв'язання проблеми арабських втікачів

Єрусалим. — Хоча теперішній прем'єр Ізраїлю Голда Меїр є рішучим противником повороту поважного числа арабських втікачів з Палестини до Ізраїлю, де вони могли б „розвалити Ізраїль із середини", проте ізраїльський уряд рішив приступити до експериментального тривкого поселення частини арабських втікачів у спеціяльно для цієї цілі розбудованому містечку Ель Аріях на Синайському півострові. Це було б суто-арабське місто, під арабською адміністрацією і з арабськими мешканцями та з достатнім числом варстатів праці, щоб дати можливість прожитку мешканцям та бути атракційним центром для арабських хліборобів з-поза того міста.

„ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ" ПЕРЕМОГЛА „ТРИЗУБ" З РАХУНКОМ 3 : 1

Гаррісон, Н. Дж., 7-го червня. — Футболісти „Чорноморської Січі" з Нюарку перемогли дружину „Тризуба" з Філядельфії з рахунком 3:1 у мистецьких змаганнях Американської Футбольної Ліги. До перерви вели „січовики" 3:0 зі стрілів Поля 2 і Чижовича. Одинокі ворота для „Тризуба" здобув Полета на п'ять хвилин перед кінцем зустрічі. На цих змаганнях двох чільних українських дружин Сходу було всього 350 глядачів.

Представники Відділів УККА рекомендують зміни статуту, структури і системи праці Централі

Нюарк. — Зміни і доповнення в статуті Українського Конгресового Комітету Америки та зміни в структурі і системі праці були головними побажаннями, що їх висловлювали представники Відділів УККА на стейтовій нараді із представниками його Екзекутиви, що відбулася в залі української православної церкви в Ірвінгтоні в суботу, 8-го червня, ввечорі. В нарадах, що їх відкрив і ними проводив голова Стейтової Координаційної Ради УККА Ню Джерзі інж. Дмитро Демидюк, взяли участь репрезентанти Відділів УККА Нюарк-Ірвінгтон: мгр Ярослав Рак, Михайло Чайківський, Р. Лапичак, Мих. Цяпка, інж. М. Семанишин, інж. Ів. Турянський, І. Тарновський, Ол. Данчук, мгр Адам Гординський, Вол. Мартинець, інж. М. Почтар, пані Ірина Гнатів, п. Гречак, Маріян Кормило, проф. О. Андрушків і д-р Вол. Гук; Джерзі Ситі: д-р Є. Котик й інж. Вол. Кух; Елизабет: Мирон Пінковський, Михайло Іванців; Випані: Петро Вох, Микола Семаницький, В. Кучкуда, Василь Палюга; Ню Бронсвик-Бавнд Брук: Григорій Добуш, Лука Шавалей, інж. Дмитро Демидюк; і Трентон: Андрій Галайдіда, Дмитро Федорак. Екзекутиву УККА на цьому зібранні репрезентували мгр Іван Вазарко та ред. А. Драган, які започаткували наради короткими доповідями про цілі і завдання та працю УККА і теперішню підготову до 10-го з черги Конгресу Американських Українців, що має відбутися в Ню Йорку в жовтні цього року. В пізніших запитах і дискусії приявні репрезентанти Відділів УККА найбільше цікавилися змінами і потребами змін в статуті і структурі та системі праці централі і на цю тему видвигнено цілий ряд конкретних пропозицій, що цілком певно будуть темою заплянованих дальших подібних нарад та самого Конгресу. Висловлено бажання, щоб Конгрес зробити більш діловим, щоб

(Закінчення на стор. 5-ій)

Представники Шкільної Ради УККА мали нараду з Владикою Мстиславом у Бавнд Бруку

Бавнд Брук, Н. Дж. (Е. Ж.) — Впреос. Владика Архиєпископ Мстислав — Голова Консисторії УПЦ в Савт ЗСА прийняв 24 травня 1969 р. в конференційній залі Консисторії УПЦ в Савт Бавнд Бруку, делегацію представників Крайової Виховно - Освітньої Ради, Шкільної Ради УККА і Шкільної Ради УПЦ в складі: д-р Е. Жарський, інсп. Ю. Бобровський, проф. Ю. Спільниченко, проф. С. Стецик і мгр. І. Базарко. Під час цієї наради виявлено спільність поглядів на справу збереження наших дітей і молоді для Української Церкви і Народу.

Зокрема було порушено питання охоплення українських дітей і молоді школами українознавства та молодечими організаціями, підготовки молодих кадрів учителів для тих шкіл, виготовлення стабільних програм і підручників, заанґажування кваліфікованих педагогічних сил до праці в Крайовій Виховно-Освітній Раді в ЗСА видання для всіх країн українського розселення в світі педагогічного журналу та ін.

Для посилення праці на відтинку виховання наших дітей і молоді визнано необхідним скликати в жовтні - листопаді цього року конференцію представників усіх українських громадських, професійних і молодечих організацій, членів Крайової Виховної Ради, з метою опрацювання одного, спільного для всіх пляну виховання наших дітей і молоді.

Привітна атмосфера й широка дискусія, в якій брали участь усі присутні, дала делеґації не лише можливість вислову, але й надію на конструктивну розв'язку виховних проблем сучасного покоління.

Українець з Джерзі Сити прийнятий до військової академії у Вест Пойнті

Конґресмен Корнiлiюс Ґаллаґер із новоприйнятим кадетом Вест Пойнту Євгеном Іваником

Євген Іваник, син Василя і Юлії Іваників, які прибули до Джерзі Сити в 1950 році, тепер кінчає гай скул (середню школу) св. Петра з найкращими оцінками. Євген був також учнем Української Католицької Школи св. Петра й Павла. Євген є любителем спорту й музики. Одержав медалі, і трофеї як нагороду за біги в гайскулі. Був активним членом духової оркестри „Сурма" в Джерзі Ситі.

Маючи бажаня набути вищу освіту, Євген подав заяву до коледжу св. Петра, де його прийнято з одержанням стипендії. Але він має більше замилування до військових знань, тому подав прохання до Військової Академії у Вест Пойнті, де його також прийнято з стипендією. До прийняття Євгена до Військової Академії Вест Пойнту спричинилися: Сенатор Гаррісон А. Вілліямс та Конгресмен Корнiлiюс Е. Галлагер.

Батьки Євгена є парохіянами Української Католицької Церкви св. Петра й Павла в Джерзі Ситі, Н. Дж., а також членами Українського Народного Союзу. З гордістю можемо радіти, що маємо таку активну й старанну нашу молодь, яка бажає набуття знань, як Євген, що добився своєю наполегливістю в навчанні, одержуючи найкращі оцінки, що простили йому шлях до вищої військової школи.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50: three months $5.00. For UNA members monthly 65¢.
Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Засекречений з'їзд у Москві

Ще Нікіта Хрущов побивався за скликання до Москви міжнародного з'їзду комуністичних партій, щоб розправитися з китайськими комуністами, виклясти їх, як розламувачів солідарности комуністичного руху та відновити центральний провід Москви над усіма компартіями світу. Цей задум Хрущова не вдався внаслідок рішучого спротиву багатьох компартій, між ними італійської і румунської, які твердили, що такий з'їзд не зцементує міжнародного комуністичного руху, а ще більше його розпорошить. Наступники Хрущова продовжували його заходи. Але совєтська інвазія в ЧССР внесла в комуністичний світ такий заколот, що скликаний у таких умовинах з'їзд погрожував би перетворитися радше в суд над компартією СССР, що, замість обвинувачувати правих „догматиків" і лівих „ревізіоністів", сама опинилася б в ролі підсудного. Тому треба було спершу „нормалізувати" відносини в ЧССР і поладнати „непорозуміння" з чесько - словацькою компартією. Остаточно, після переведення „чистки" в проводі компартії ЧССР і після підготовних конференцій у Будапешті й Москві, 5-го червня ц. р. таки розпочався у Москві міжнародний з'їзд — під гаслом єдности комуністичного руху.

Очевидно, що про первісну ціль — засудити китайських комуністів та проголосити примат Москви — на тому з'їзді, мабуть, не будуть згадувати, бо тільки під такою умовою погодилися взяти участь румунська й деякі інші західньоевропейські комуністичні партії, які зберігають „невтральність" у совєтсько - китайському спорі і не хочуть узалежнюватися ні від Москви ні від Пейпінгу. Свою „невтральність" ще більше підкреслили далекосхідні комуністичні партії — Північної Кореї, Північного В'єтнаму, Японії і Індонезії, які наперед відмовилися від участи в московському з'їзді. І коли з-посеред усіх 88-ох компартій світу прибуло до Москви 75 делегацій, в тому числі багато фікційних підпільних просовєтських організацій, то це доказ не єдности, а розладдя в міжнародному комуністичному русі.

Але кремлівські володарі, знаючи про такі настрої у різних компартіях Европи, Азії, Америки (Куба!) й Океанії, таки наполягли на скликанні такого збіговища тільки для того, щоб заманіфестувати перед світом, що Москва таки втішається сяким - таким авторитетом. Це дуже сумнівної вартости моральний ефект з'їзду, скликаного і зліпленого з величезним трудом і після переборення стількох труднощів. Поминаючи відсутніх, з якими годі було дійти якогось компромісу, без уваги на подорожі на Далекий Схід Підгорного, Косигіна і Брежнєва, — зліплено 60-сторінковий документ, що його реторичне баламутство, прикрита фразами порожнеча та внутрішня суперечність зразу ж кинулись в очі західнім кореспондентам в Москві. Ось, наприклад, кореспондент „НЙ Таймсу", Бернард Ґверцман, звичайно дуже обережний у своїх заявах, бо знає, що писати правду про совєтські відносини це в очах Політбюра і КҐБ „очорнювання" з усіма наслідками для кореспондента, — в дописі „Квасні нотки в заклику про єдність" стверджує, що в тому 60-сторінковому документі одним духом громиться західній імперіялізм і водночас закликається до „співіснування" з країнами іншої соціяльної системи, — підкреслюється комуністичну єдність і заявляється, що не треба втручатися у внутрішні справи братніх партій... Необхідність компромісу між учасниками того збіговища вб'є найголовніші справи, для яких заплановано той з'їзд: затаврувати „догматизм" китайських комуністів і леґалізувати доктрину Брежнєва про „обмежену суверенність країн соціялістичної співдружности".

Можливо, що совєтські господарі будуть старатися таки перепхати в останніх резолюціях щось із свого первісного пляну, наприклад, підкреслити свою ролю керівного комуністичного центру, але вірогіднішим здогадом було б, що те московське збіговище тільки підкреслить факт, що Москва перестала бути таким керівним центром. Для вільного світу це мала потіха. Бо фактом є, що водночас зросла і зростає мілітарна сила Совєтського Союзу. Історичний досвід вчить, що найбільш небезпечною є експансивна авторитарна держава, яка, задивлена у свою мілітарну силу, шукає виходу з різних внутрішніх і міжнародних труднощів у воєнній авантурі.

НІМЕЧЧИНА ПЕРЕД ВИБОРАМИ

Мюнхен. — Мова йде про Західню Німеччину, Німецьку Федеративну Республіку; бо в совєтській зоні Німеччини, що зветься „Демократична Республіка", не буває виборів: там громадяни не можуть вибирати між кандидатами, а мусять голосувати за тих, за кого велить компартія.

У Федеративній Республіці діє від грудня 1966 року коаліційний уряд, що складається з двох партій: християнських демократів і соціял - демократів. В опозиції до цього уряду стоїть партія Вільних Демократів.

Коаліційний уряд Західньої Німеччини створено в 1966 році, коли в цій країні була господарська криза; продукція в індустрії падала, ширилося безробіття, зменшувався експорт товарів. Новий уряд із двох великих партій виробив плян для оживлення господарства. Особливу заслугу в цьому мав міністер господарства Карл Шіллер, професор економіки, соціял - демократ.

Заходи в боротьбі проти кризи дали добрі наслідки. У світі заговорили про „економічне чудо" Німеччини. Господарство в Федеративній Республіці ожило, збільшився експорт, безробіття немає. Західня Німеччина мусить закликати до себе робітників із відсталих країн.

Тепер у Федеративній Республіці є коло півтора мільйона чужих робітників: турки, греки, італійці, араби, еспанці і у великому числі робітники із комуністичної Югославії. Коли в неділю зайти на залізничу стацію в котромусь великому місті Західньої Німеччини, то там зустрінете юрби людей різних мов і рас: то „робітники - гості" (так звуть у Німеччині чужих робітників). Це — місце зустрічі, до якого вони звикли.

В нових виборах кожна партія сподівається здобути більше число голосів. Головні суперники християнські демократи і соціял - демократи, що належать до коаліційного уряду. До 1958 р. християнські демократи мали більшість у парляменті і могли правити самі. Пізніше вони були в коаліції з малою партією Вільних Демократів, а від 1966 р. створили уряд спільно з соціял - демократами.

Тепер ці партії в уряді, кожна для себе, хочуть мати більшість у парляменті і створити після виборів уряд однопартійний, без коаліції. Християнські демократи і соціял - демократи в своїй пропаґанді шукають у противників „темних сторінок" і висувають свої заслуги та власних „фаворитів" — популярних міністрів. Соціял-демократи підносять авторитет міністра Міллера, що доміг зліквідувати господарську кризу. Християнські демократи хвалять своїх провідників.

У 1966 році коаліційний уряд Західньої Німеччини виробив плян закордонної політики для налагодження добросусідських зносин з комуністичними країнами. Цей плян мав частинний успіх: нав'язано дипломатичні відносини з Румунією і Югославією, була надія (до окупації Чехо - Словаччини в серпні 1968 р.), що також Бонн і Прага будуть мати дипломатичні зв'язки.

Міністер закордонних справ Брандт (соціял - демократ), згідно з програмою коаліційного уряду заявляв, що Західня Німеччина хоче мати дипломатичні зв'язки з комуністичною Польщею і буде „респектувати" теперішній кордон по Одрі та Нісі: мовляв, остаточний кордон між Польщею і Німеччиною буде встановлений мировим договором між цими державами. Провідник польської компартії Гомулка недавно виявив охоту до переговорів з урядом Західньої Німеччини і вже не називав Брандта „аґресором" чи „реваншистом". Цими днями маленька азійська країна — Камбоджа — визнала уряд комуністичної Німеччини в східньому Берліні.

В німецькому уряді й парляменті, з огляду на недалекі вибори (28 вересня), загальмовано рішення в справі передавнення злочинів нацистів: очевидячки, більшість у парляменті за скасування закону про передавнення. Це значить, що злочини нацистів проти людяности мали б підлягати судові й карі без обмеження часом.

У зв'язку із згаданими проблемами, почала партія християнських демократів „під'їзну війну" проти соціял - демократів в надії здобути для себе голоси на виборах. Кожному політикові в Німеччині ясно, що східніх кордонів, створених наслідком програної війни, неможливо змінити: проти цього будуть не тільки поляки й чехи, але також західні великодержави - союзниці Західньої Німеччини. Але з огляду на вибори християнські демократи пробують „підкинути" соціял - демократам „поступливість" щодо східнього кордону Німеччини.

В Західній Німеччині є коло 10 мільйонів німців, виселених із своїх домівок після 1945 року. Вони мріють вернутися на Схід, і на їх голоси числять християнські демократи, заявляючи, що вони „тверді" в справі східнього кордону Німеччини. Вони хочуть також ослабити пропаґанду „Національ-демократичної партії" (це — прихильники Гітлера), бо ця партія обіцяє виборцям відновлення німецьких кордонів з 1914 року.

У справі Камбоджі соціял - демократи не роблять великого шуму: Румунія, Югославія, СССР мають дипломатичні зв'язки з Бонном і Східнім Берліном. Отже й Камбоджа не була б чимсь особливим. Але й тут противники соціял - демократів пробують уживати демагогії проти Брандта.

Закон про передавнення злочинів в уряді й парляменті відложено на вимогу християнських демократів, з огляду на парляментські вибори. Християнські демократи — всупереч проєктові нового президента республіки недавнього міністра юстиції Гайнемана — не хочуть дразнити нерозкритих злочинців проти людяности, що будуть голосувати за ту партію, котра обіцятиме їм передавнення злочинів.

Чи ця виборча тактика вийде на здоров'я християнським демократам — невідомо. Перевершити демагогію неонацистів („національ - демократів") трудно. Але проти цієї партії є глибоке недовір'я і протести. Противники „леґального нацизму" мобілізуються, і доходить до сутичок, що нагадують часи, коли Гітлер улаштовував бійки на вулицях Німеччини.

П. А.

Ірена Сеник - Ванчицька

ТРИ КАРТИНИ

перед з'їздом яворівців, який відбудеться в днях 14 і 15 червня 1969 р. на Союзівці

I

Не пригадую, в котрім це було році, здається в 1927 або 1928-му. Тоді цілий Яворів був під враженням концерту Модеста Менцінського. Співак королівської шведської опери гостював у свого шваґра о. Крушинського, пароха села Черчиляви. На прохання мого батька зговився він дати концерт у Яворові. Заля Народного Дому не могла всіх вмістити, бо на концерт прибули масово не тільки українці, але й польська та жидівська „сметанка".

Затряслися стіни залі від могутнього „Ой Дніпре мій, Дніпре", улюбленої пісні співака, яку виконував він із спеціяльним відчуттям і притоменною йому динамікою. А коли пролунало „Ні жида, ні ляха" — українці завмерли зі страху, бо на концерті були присутні міський староста, начальник суду і інші польські шовіністи.

Бурю оплесків і голосне „слава" втишила чергова пісня на слова Асника: „Гдибим бил млодши, дзевчино, ділбим натенчас нє віно, лєч нектар твоіх уст", — яку співав М. Менцінський польською мовою. На залі постала констернація. Тоді хтось із польських достойників встав і крикнув: „Браво, Карузо!". Поляки і жиди влаштували нашому співакові овацію, окликам „браво" не було кінця.

По концерті, під час прийняття, запитали Менцінського, чому він по такій патріотичній українській пісні проспівав любовну, до того ж польською мовою. Великий наш „Карузо" відповів: „Ой Дніпре" співав я для вас, а їх мусів також чимсь захопити, щоб ви не сиділи в кримінали. В наших умовинах співак мусить не тільки співати, але й грати комедію".

II

Хто не пам'ятає 1930-го року, коли львівські і язловецькі улани 14-го полку пацифікували наші села?

Гуляла п'яна солдатеска, нагаями били наших людей, напівмертвих кидали в придорожні рови і співали „Кабана бієш, нєдобієш". Нищили культурні наші надбання: кооперативи, маслосоюзи, читальні, навіть церкви. Потерпіла і Яворівщина. Непритомного знайшли у рові Івана Алиськевича, і старенька мати, побачивши змасакрованого сина, дістала параліч. Били Михайла Гарасима, Линду і інших. Утік з рук опришків перебраний за селянина о. Дмитро Бариляк, парох Наконечного, якого бандити, зустрівши коло його хати, питали, де живе „гайдамацкі ксьондз".

Пригадую, на свято Покрови, 14 жовтня, покидала ця дич Яворів. Виїжджали як переможці. Грала оркестра, лопотіли прапори, і довгі колони селянських возів мусіли везти награбоване добро, збіжжя і пашу для коней.

У відплату за пацифікацію почали горіти польські мастки. Кожного вечора, як казали тоді яворівці, „піяв червоний когут" і кривава заграва підносилась до неба. Польська поліція була безрадна. Невідомий месник з'являвся, як Гонта, і, вимірявши справедливість, зникав. Тоді польські дідичі загрозили новою пацифікацією. В місті зчинилась паніка. Майже всі мужчини повтікали до Львова. Яворів здавалось завмер в очікуванні кари і Божого чуда.

Несподівано в ті сірі листопадові дні рознеслась вістка: „Митрополит Шептицький приїхав! Його авто стоїть на ринку!"

Люди поспішали на ринок і, побачивши чорну лімузину з достойною достаттю Митрополита, клякали, не зважаючи на калюжі і болото. А він благословив.

Князь нашої Церкви їхав до свого брата, графа Шептицького в Прилбичах, просити, щоб вплинув на польських дідичів, щоб вдруге не пацифікували населення. Місія Митрополита увінчалась успіхом. Заповіджений 14-ий полк уланів не приїхав, і польські мастки перестали горіти.

III

Артисти мандрівних театрів напевно тепло згадують Яворів. Їхні адміністратори не мали тут клопотів із приміщенням для артистів, бо яворівці радо їх приймали і щиро гостили.

Кожного року, а часом і двічі на рік, приїжджав до Яворова театр ім. І. Тобілевича, під мистецьким керівництвом Миколи Бенцаля. Тоді було справжнє свято, бо театр мав репертуар для всіх, а режисер Бенцаль не грав, а жив на сцені. Навіть жиди залюбки ходили на такі п'єси, як „Гриць", „Вій", „Наталка Полтавка", щиро оплескували артистів, а М. Бенцаля називали „наш Беньо".

Ми, учні українських шкіл, нетерпеливо чекали на приїзд театру, а коли він приїздив, не пропускали жадної вистави, навіть на заборонені прокрадались, і опісля довго його згадували.

Найбільшою для нас проблемою було, як роздобути гроші. Квиток коштував 50 грошів. Заробити не було змоги, „шварцуватись" було

(Закінчення на стор 6-ій)

НА МЕДИЧНІ ТЕМИ

Редаґує: Д-р Михайло Данилюк

КИШКОВІ ЗАТВЕРДІННЯ

Нереґулярне, важке і надто сповільнене віддавання затверділих шлункових чи кишкових виділин може мати різні причини, які звичайно поділяють на дві основні групи: органічне захворювання грубої кишки і функціональні забурення травлення та виділювання.

До органічних захворювань належать такі недуги, як вроджений надто вузький прохід прямої кишки, хворобливо продовжена груба кишка, дивертикульоза кишки, новотвори включно з пістряком, параліч кишки при деяких недугах системи і т. д.

Функціональні захворювання, які найчастіше стають причиною хронічних затвердінь, також мають різнородну клясифікацію, але в основному базуються на т. зв. атонії грубої кишки, коли вона, втративши нормальний тон перистальтики, стає „лінивою" і сповільнює та задавнює нормальні виділини. Внаслідок сповільнення виділень фізіологічні відпадки харчів стають надто твердими і проходять кишкою важко, іноді із значними болями.

До згаданих двох груп затвердіння можна прилучити ще й третю, яка не має нічого спільного з фактичним захворюванням кишки, а базується на травленні і дієті, хоч дає результати подібні до недуги кишки: рідкі і важкі виділення харчових відпадків. Звичайно це відбувається тоді, коли людина в надмірній кількості споживає легкостравні харчі, які дають дуже мало відпадків. Сюди належать молочні продукти, солодкі печива, рідкі супи чи бульйони, білий пшеничний хліб, бісквіти і т. д.

Справа в тому, що груба кишка стимулюється до виділювання лише тоді, коли у ній назбирується доволі відпадків, а їх від надто легкої дієти не вистачає, і тому кишка мусить накопичувати їх днями. За той час вода з попередніх відпадків, що знаходяться у кишці, абсорбується, і вони сильно твердпуть. Лише добре збалянсована дієта, яка має в собі подостатку, зокрема, целюльози — рослинної клітковини, дає нормальну кількість вогких відпадків, що стимулюють кишку до випорожнення. Тож збалянсована дієта завжди мусить мати потрібну кількість овочів, городини та потрав із різного роду зернових культур. Рослинні харчі дають не лише потрібну кількість залишків для нормального завантаження кишки, але також фібрами целюльози затримують у собі воду, що робить виділини вогкими й легшими до віддавання.

„Лінивість", або ж заслаба перистальтика грубої кишки може мати одну або кілька причин: втрата пруживости кишки в старшому віці, зокрема при нереґулярному й важкому харчуванні в попередніх роках; це також трапляється в інвалідів, а також у людей, які мало рухаються або харчуються неправильно, без достатньої кількости рослинних потрав, внаслідок чого недостатньо стимулюють грубу кишку, що з часом сповільнює її працю. Багато людей взагалі втрачають відчуття потреби віддавати виділини, і тоді пряма кишка систематично переповнюється, сповільнюючи працю цілої грубої кишки. Така втрата вразливости в прямій кишці постає внаслідок іґнорації реґулярних виділин у попередніх роках, часами це має початок ще в дитячому віці, коли неправильним харчуванням або невластивим вихованням дітей порушується правильне функціонування грубої кишки.

При спазматичних затвердіннях, що дають здуття і болі, потрібна допомога лікаря, який звертає увагу на нервове напруження людини, а з тим і кишкові спазми. При наявності атонії, коли кишка не функціонує як слід, рідше потрібно рецепти, а частіше нових навиків їдження, руху, уникання сильних стимулянтів для кишки та спроби „вишколити" пряму кишку для нормальнішого функціонування.

Проходи, а навіть вправи, зокрема, коли людина засиджується, для молодших різні роди спорту — це необхідність для реґуляції травлення та виділювання. Потрібно, не надуживаючи фізичної сили, наполегливо і систематично витворювати нові навики кишки у реґулярному випорожнюванні. За деякий час кишка звикає до реґулярности, відтворюючи знову природню потребу.

У випадку сильно затверділого виділювання, коли воно стає важке і болюче — можна вживати денно від однієї до трьох столових ложок звичайної мінеральної олії, щоб зробити виділини більш емульсійними. Можна також час від часу вживати легких розвільнюючих засобів у формі т. зв. маґнезійного молока, але в жадному випадку не стимулюючих та сильнодіючих речовин. А коли вже їх треба, то хай ці речовини припише лікар.

Дієта, як згадано вище, дуже важлива при реґулюванні кишкових виділень. Вона повинна бути багатою на овочі (яблука, сливи, помаранчі, груші, виноград і т. д.), які треба споживати необбираними, і на городину (капуста, редька, огірки, салата, помідори, буряки, шпінат, кукурудза, морква і т. д.). Треба уникати надто великої кількости різних потрав із крохмалем (картопля, потрави з муки, білий пшеничний хліб і т. д.), як також виключити з дієти солодощі і надмір молочних продуктів.

Наполегливість у „вишколі" грубої кишки, а також нормальне завантаження її відпадками травлення — це основні принципи лікування хронічних кишкових затвердінь.

Петро Ісаїв

ЗВІДКИ ПОХОДИТЬ СВ. КНЯГИНЯ ОЛЬГА?

В 1000-ліття її смерти

(1)

У „Свободі" з 1 травня ц. р. вміщено статтю Леоніда Полтави „Велика нагода", в якій автор відмітив, що „за найновішими дослідами і цілком переконливими джерелами, вона (княгиня Ольга) народилась у ... Болгарії ... Місце народження нашої володарки — місто Плисков, старовинна столиця Болгарського царства, а Ольга була посвоячена з родиною найвидатнішого болгарського володаря Симеона Великого... Прийшов час українським історикам ґрунтовно перевірити власні й чужі тенденційні писання..." Разом з Ольгою прийшло й християнство в Україну з Болгарії на початку 900-их років. Далі автор статті пропонує поєднати відзначування тисячоліття кн. Ольги з першим 10-річчям Тижня Поневолених Націй.

Вістки в історичних джерелах

У зв'язку з цим хочу подати тут важливіші вістки про походження кн. Ольги, які є в історичних джерелах, і з'ясувати їх деякі інтерпретації. Почну від тих джерельних вісток, що їх подав проф. Микола Чубатий у своїй дуже цінній праці „Історія християнства на Русі-Україні", Рим-Ню Йорк, 1965, стор. 172-173.

1. В „Повісті временних літ" записано під роком 903-им таке (проф. М. Чубатий подає цитати мовою літопису, а я тут і далі перекладаю їх на сучасну українську мову): „Ігор підростав і ходив за Олегом і слухав його, і приведено йому жінку від Пькова, іменем Ольгу". Цю цитату подано за так зв. Лаврентіївським списком з XIV сторіччя.

2. Яків Мних написав: „Ольга народилася у Плесківській стороні. Отця мала поганина, також і матір нехрищену від язика Варязького". (Твір Якова Мниха з половини XI сторіччя, що його перевидав Макарій Булгаков у своїй праці „История Русской Церкви", I, СПетербурґ, 1868, стор. 255).

3. Далі проф. М. Чубатий відмітив, що п. Парамонів вмістив у місячнику „Віра і Культура", ч. I, Вінніпеґ 1960 р., вістку про віднайдення нового джерела про походження Ольги, а саме повідомлення одного закордонного посла у Царгороді, який був там якраз у часі побуту кн. Ольги в тому місті і який написав, що Ольга походить з роду Гостомиля (мабуть, має бути Гостомисла — П. І.) з-над Чудського озера, з племени кривичів. Одначе, п. Парамонів не подав ні імени ані національности того посла, а також не подав, де та вістка була надрукована або де зберігається даний рукопис, якщо та вістка ще не була надрукована. Тим то проф. Микола Чубатий слушно застерігається, що передає ту інформацію на відповідальність журналу (я сказав би на відповідальність автора вістки). Від себе додам, що ту саму вістку подав д-р С. Я. Парамонів у своїй книжці: „Звідки ми, чиї ми діти" (Вінніпеґ, 1963, стор. 11), тільки там не відмічено назви роду кн. Ольги. Доки не перевірено цієї вістки й вірогідности відносного документу, не можна ще вважати її за джерельний доказ.

4. Розповідаючи про адміністраційно - податкові реформи кн. Ольги по смерті Ігоря, автор „Повісти" згадав під 947-им роком, що „її сани її стоять у Плескові до цього дня".

У зв'язку з наведеними вище джерельними вістками виринають дві трудності. На одну з них звернув увагу проф. М. Чубатий, а саме, що в той час ще не було міста Пскова. Це вияснив він так: „Автор „Повісти", пишучи це на початку XII ст., коли Псков над озером Чудським уже існував як знатний город, мав на думці походження з околиці Пскова, отже зі словінської землі". Одначе, цього пояснення, на мою думку, не вистачає з двох причин. Поперше, як знаємо, в основу т. зв. Несторового літопису ввійшли давніші літописні зводи: Теопемпта з 1039 р., Никона Великого з років 1069-1073 і Початковий звід з 1112 р. Можна припускати, що вістку про Ольгу взяв Нестор чи згодом Сильвестер зі зводу Теопемпта з 1039 р., який був найближчий до часів Ольги, тим більше, що при тій вістці є дата, рік, який ледве чи могли знати в пізніші часи. Подруге, також і Яків Мних написав, що „Ольга народилася у Плесківській землі", а він писав у половині XI ст., коли Пскова ще не було, бо його засновано аж у XII ст. Отже, автори тих вісток могли мати на думці іншу місцевість.

Тут вкажу й на другу трудність. У Лаврентіївському списку написано „від Пьскова", одначе в Іпатіївському списку вжито назви „від Пльскова", а як знаємо, буква „ь" (їр) переходила часом у повноголосне „е" (див. о. І. Д. Попович: Граматика церковно-слов. мови, Мондер, Канада, 1958, стор. 18). Тим то це слово треба читати „від Плескова", як це написав Яків Мних. Так, як в Іпатіївському списку, вжито ту назву і в деяких інших літописах. Наприклад, у Новгородському першому літописі сказано, що Ігор „привів собі жінку від Плескова". (Див. Лихачев Д. С., Повесть врем. лет, т. II, Москва - Ленинград 1950, 262 стор. Див. ще про Плесків під точкою 11 і наприкінці цієї статті).

Нижче подаю інші згадки чи додаткові вістки про походження кн. Ольги.

5. і 6. В Архангелогородському літописі додано в тій вістці після „іменем Ольгу" — „десяти літ" (Лихачев, цитов. твір, стор. 262), а в Патріяршому або Никонівському літописі написано подібно „літ 10" („Полное собр. русс. летоп"., т. IX, СПетербург, 1862, перевид. в Москві 1965, стор. 15-16).

7. У деяких літописах названо кн. Ольгу Оленою, як, наприклад, у Радивилівському списку („Лѣтописѣ по Лавр. списку", СПетербург, 1872, стор. 28). А візантійський цісар Костянтин Багрянородний, що розмовляв з Ольгою і описав її побут на візантійському дворі в своїм творі „De caeremoniis aulae Byzantinae" (вид. Бонн, 1879), називає Ольгу Гельґа. Визнавці варязького походження Ольги подавали це як один із доказів на ту теорію, уважаючи, що ім'я Гельґа є норманське, але, коли прийняти за правдиву вістку, що кн. Олег перезвав Ольгу за своїм іменем (див. далі), то цей доказ втрачає зовсім свою силу.

8. В. Н. Татіщев у своїй книзі „История российская" (кн. I, ч. 1, Москва, 1778, перевидана: Москва-Ленинград 1962) видрукував так зв. Иоакимівський літопис, який Татіщев приписував новгородському архиєпископові XI сторіччя, одначе згодом в науці прийняли, що той літопис написано в XVII ст. і що в ньому подано побіч вісток, зачерпнутих з давніх джерел, також ряд леґенд і авторських здогадів, типових для літописців XVII сторіччя. В тому літописі написано: „Коли Ігор змужнів, оженив його Олег, видав за нього жінку з Ізборська, роду Гостомислового, яка називалася Прекраса, а Олег переназвав її і назвав в своє ім'я Ольга". (Згадана История Татіщева, стор. 35). Ізборськ — це одне з найдавніших міст, згадане в літописі вже під 862 р. Тепер воно є селищем Печорського району, Псковської области.

(Далі буде)

Юрій Липа

ЯВОРІВЩИНА В ЛИСТАХ ЮРІЯ ЛИПИ

(До З'їзду Яворівщини 14 і 15 червня 1969 р. на Союзівці)

Лист 1-й.

„Для вирішальної боротьби зі злом треба мати в собі чотири правила:

1) Рішучість опирається на силі й доброті.

2) Не йди на угоду зі злом, але й своїх хиб не прикрашуй.

3) Не йди ґвалтом проти найбільшої сили. Ґвалт викличе в тобі самім хиби.

4) Найбільше переможемо зло, поширюючи добро.

Зрештою покинь самолюбство, а тоді все піде добре".

(Із старих книг).

Щож тут побачив я на одному з більших куснів Галицької Землі? Велике місто (очевидно Варшава — С. К.) давало змогу заглянути далеко, до всіх кінців світа. Велике місто давало вигоди загальні й особисті. Тут — інакше. Але, як каже мудрість, „покинь самолюбство, а тоді все піде добре".

Місцевість, що в ній перебуваю (очевидно, Яворівщина — Ред.) знаходиться якихсь 140-220 метрів над поземом моря. Ґрунти переважно піскові. Процент орних ґрунтів вагається між 22-24% загальної площі, отже майже 2, а то й 2 1/2 рази менший, як на врожайній Тернопільщині, чи Херсонщині.

Лісів тут є богато, не менший відсоток, як в лісистій Станиславівщині: до 60%. Ліси ці (для) психології населення значать богато, вони сполучують їх з Волинню і „аж із самим Києвом". Ценне лісистість і сприяє великій кількості опадів, та задержує не малу кількість озер і ставів.

Густість населення вагається між 70 до 100 на кв. клм. Селяни, яко стан переважають — їх є понад 80% населення. Це хіба одна з найбільших селянських закутин України.

Селянство тут дуже добре, і то не тільки з огляду на піскові ґрунти, —дві п'яті сільських господарств, це 1 до 5 гектарові господарства. Здавалося б тут, найбільше убожество і найбільше пригноблені люди. Тимчасом Вн цього в них не відчуєте. На пісках виросло загартоване племя, із багатьох оглядів духово сильніше від тих племен, які посіли найплодючіші чорноземи України.

Це видно з їх занять. Вони — самодіяльні. Плекання курей і птахівництво тут більше розвинене, як у всіх інших багатших західних ділянках. Так само перед війною було розвинене й плекання свиней.

З другого боку це є околиці, які живуть із кустарництва (халупництва). Доморослі купці носять свої вироби по цілім світі на продаж. Не дармат міг я з одною бабою говорити по французьки, а з сільським війтом з Наконечного і по німецьки, і по англійськи. Таких тут більше.

Богато тут гарбарів, кушнірів а саме містечко, де я є. (очевидно — Яворів — Ред.) славне від триста літ із забавкарства. Не брак тут боднарів, мітлярів і спеціялістів від плетення „метрів" з рогожі.

В мойому повіті (Яворівщина) є коло 60 - 70 тисяч населення. Я їздив по селах наразі лишень кількадесять разів, але за кожним разом не одне відчув, і не одне дійшло до мойого зрозуміння.

Часами дивлячися на лиця, згадував я кров і походження. Та й то дуже нелегка річ була і ще буде. Перемішання крови українського народу за часів його історії, ще Грушівський уважав за чудодійне, і вартісне для будуччини. Особисто вважаю теж за річ вартісну. Адже мій так званий „раєнзм", чи властиво прихильність до роду, то передовсім-прагнення очистити його душу, дати духовий тип для себе й для світу, Упорядкувати й очистити! — Як занечищену ріку в притчі Івана Липи.

Тут „мій" повіт має багате минуле. Був він на торговельнім тракті Київ-Львів-Краків-. Саме місто, Яворів, основне, як каже традиція, княжим дружинником Явором в XIII-XIV ст. У виразніших історичних поданнях знаходимо Яворів в руках староукраїнського боярського роду Даниловичів. Мати Івана Собіського (1627-1696), походила власне з того роду. Цею дорогою Яворів з Вільшаницею (тоді ще Вільшаною) дістався в руки Собіського, спочатку яворівського старости, а потім пільного гетьмана. Собіський оперував військами козацькими й чужинними. Сам він був, здається, радше антипатик поляків і козакофіл. Традиція припусує Собіському осадження в Яворові — турецьких воєннополонених по Віденській одсічі.

Та ж традиція приписує місцевости Кернічка коло Вільшаниці — леґенду, Там при джерелі з'явилася Мати Божа козакові і сказала, що Собіський стане царем руської землі і проженні всіх турків і татарів. Відбиття цієї легенди є в старих яворівських колядках.

Мене дивують прізвища й назви сіл.

Ось осади з традицією козацьких хуторів: Сюньки, Таранки, Баджеги, Окілки.

Ось — з традицією шотляндців — Шоти, де стояла важка насмна піхота.

Ось — Вільшина — Вільшаниця, де стояла легка піхота козацька, та ще й перевезла в 1620. — церкву з козацької України.

Як вам сподобаються такі прізвища? Чисто тюркські з кінцівкою „бей": Маковей, Харамбура, — Коабей, або попросту Вий (Бей). Но, а — Серкіс, Гін, Гінджак, Ілик, Кархут, Малик — чи не з Малої Азії? А ось і „Далекий Захід" — Бриттан, Фульмес, або німецькі — Фітель, Келер, Серафин, Линда.

Що скажете на грецькі імена, як Ольбин, Нікода може Каламунецький, або на виленського - т а тарського Булатовича, чи сербського Миклоша, чи от перського — Хархаліса, це останнє найславніше тут прізвище!

Ба, не бракує тут і козацьких, як Піка, Булавка, Знак, Біжок, Атаманчук, чи взагалі Рубан. — Є щось із боярщини в Духничах, Оленичах, Кулиничах чи Куканцях. Є і прізвища вищої аристократії, як Сулима.

І що скажете на те все, — яка мішанина! За те дух твердіший, як у найчистіших кровно околицях Покуття. Може свідомість одности духа приходить із свідомости різноманітности походження?...

Та зоставмо сферу духа і вернімося до фізичної ділянки. В їдженню переважає цілковито віджива веґетативна, а майже бракує анімальної (м'яса). Тим самим побудливість характерів є незначна. Але яка витревалість! Степова трава так у сонці і в снігу не заховається, як ці люди під час світової бурі!

Під час польської пацифікації — Линда, Алексевич, Гарасим — стали славним з тої витревалости, а їх матері, що їх виховали, я думаю, мають ще більше право до заслуг, як вони самі.

Сильних і здібних людей тут не брак — згадайте, що звідси вийшов Осип Маковей, педагог, романіст, сатирик, (люблю його сатири), звідси Ізидор Бриттан, фундатор і діяч церковний, а за ним і інші фундатори промислів, установ просвітних і для молоді, ремісницьких цехів і т. д. Коли думаю про них, та жаль мені, що Яворів, не має герба. Властиво ніби має: колись була — лодка.

То міцна лодка. Яворівці знають добре і дні великого листопада і історія українських армій.

Яке ж враження загальне по сто днях побуту тут? Таке, як в гамарні, там де тужавіє метал. Ми тужавіємо поволі, ми — то значить не тимчасові здобутки, декорація, подробиці, — ми — це значить тип людини. Не боротьба одиниць іде й буде йти, а боротьба людських типів.

Закінчім цей перший лист! Має він право як і кожний лист до певної перістости укладу.

Що ж є одно, що відразу вразило б тут чужинця? Те одно звучить скрізь, як гасло і як звязок з минулим, а часом як і заповідь будуччини.

Селянин дивиться Вам в очі, говорячи це гасло, якби питаючися, чи ви зумієте йому відповісти, як слід? Це: — Слава Ісусу Христу!...

— Слава Богу навіки.

Це — християнська земля."

Примітка: д-р Юрій Липа від осени 1943 р. лікарював у Яворові під Львовом і звідси написав сім листів до Андрія Жука у Відні, Австрія. Листи датовані 1944-им роком, останній з дня 13 липня 1944. На післану Жуком після того до Ю. Липи картку він вже не відповів. Всі сім листів становлять собою певну цілість, якій Ю. Липа дав спільний наголовок: „Провінція". Це, до речі, українська Філософічно - соціологічна студія, оперта на прикладі Яворова. „Провінція" була вперше друкована в „Розбудові Держави", журнал державницької думки. Рік IX. ч. 21, (Березень - квітень) 1957 р. Правопис задержано без змін — інж. Степан Т. Кульчицький.

СОЮЗОВЦІ! ВСІ БЕЗ ВИНЯТКУ ЗУСТРІЧАЙМОСЯ З ЧЛЕНАМИ ЕКЗЕКУТИВИ УНСоюзу НА ОКРУЖНИХ ЗБОРАХ. НЕХАЙ НА НИХ НЕ ЗАБРАКНЕ НІКОГО З ВАС!

Загальні Збори Т-ва Українських Інженерів Америки, Відділ Ню Йорк

Т-во Українських Інженерів Америки, Відділ Н. Й. відбуло чергові Загальні Збори 3-го травня в домівці Українського Інституту Америки. Збори відкрив голова Відділу інж. М. Ільків, привітавши присутніх і дальше ведення Зборів передав вибраній президії, в складі: інж. П. Шох-предсідник, інж. С. Небожинський та інж. Ю. Матушевський — секретарі. На початку нарад вшановано пам'ять померлих членів Т-ва: сл. п. видатного поета Євгена Маланюка, О. Кльована, В. Турко.

Після того приступлено до звітів Управи, скарбника, Товариського Суду, Контрольної Комісії.

Основний звіт з діяльности Управи за минулу каденцію склав голова Т-ва. У звіті, подаємо скорочено, сказано, що основною працею Управи було влаштовання конференцій — сходин. Таких конференцій відбулося 8 і на них виголошено та передискутовано 17 проблем з різних ділянок. Теми доповідей були такі: д-р П. Грицак „Вплив технології на політику та соціологію з історичної перспективи", Ст. Процюк „Технічні видання в Україні"; проф. д-р М. Зайцев „Деякі дані про промисловість в Україні"; Є. Івашків „Деякі функції вітамін в організмі"; пок. Євген Маланюк „Слово в Роковини"; П. Шох „Зліквідована кляса"; д-р Б. Лотоцький де Велігост „О. Лотоцький як український посол в Царгороді"; Б. Чайківський „Ресурси народного господарства України"; д-р В. Шандор „Наша праця на терені Об'єднаних Націй в минулому і майбутньому"; д-р О. Семененко „Там , де минула юність поета Є. Маланюка"; П. Шох „Спомин"; Ю. Ястремський „Про архітектуру"; ред. І. Керницький „Листопадовий спомин" та „Політичний коментар"; д-р М. Яримович „Ефекти невагомости в просторі"; д-р О. Кононенко „Цукрохемія"; інж. І. Заяць „Характеристика укр. архітектури". Тематика конференцій - сходин була різна. З огляду на святкування 50-ліття Самостійности - Соборности України, багато тем на конференціях були присвячені розвиткові промисловості в окупованій Росією Україні.

Щодо публікацій Управи Відділу, то треба згадати серію статтів у „Свободі" — доповіді виголошені на наших конференціях - сходинах. Теми доповідів і статтів були такі: д-р Петро Грицак „Вплив техніки на війну і на політичну рівновагу сил", проф. д-р Микола Зайцев „Деякі дані про промисловість України", інж. Богдан Чайківський „Корисні копалини та людські ресурси Львівсько-Карпатського району". Цими статтями у „Свободі" ми зацікавили не тільки нашу громаду на чужині, але й усіх тих, для кого цей щоденник доступний. „Свобода" друкується в 20-ох тисячах примірників і розсилається до всіх закутин нашої земної кулі.

Внутрішньою публікацією Управи Т-ва був його орган, журнал „Вісник". У минулій, майже дворічний, каденції Управи „Вісник" редагував інж. Зеновий Гловяк при співпраці підписаного, термінологічну сторінку „Вісника" опрацьовував інж. Анатоль Вовк, адміністрацією та експедицією журналу займалися інж. Володимир Фриз і інж. Юліян Фриз. У цьому виданні поміщувано, крім інформацій про життя, імпрези і акції Відділу, також скорочений зміст численних доповідей, виголошених на щомісячних к о н ференціях - сходинах. Одно число „Вісника" було присвячене Світовому Конґресові Вільних Українців, інше число присвячене п'ятдесятим роковинам Української Національної Революції та відновлення державної самостійности України. Четверте число „Вісника" було присвячене сл. п. поетові Євгенові Маланюкові, у п'ятому ч. „Вісника" були інформації про історичну візиту Їх Еміненції Кардинала Йосифа Сліпого в Н. Й. Коли б ці числа „Вісника" оправити в одну цілість, то це була б книжка на 96 сторін друку, із матеріялом діяльности Відділу за останніх два роки.

Більшою публікацією Управи Відділу буде „Збірник" п. н. "Український Інженер", який друкується. Ця публікація присвячена всім інженерам в Україні і на чужині у 50-ти ліття Української Національної Революції і проголошення Самостійности й Соборности УНРеспубліки. В ній є надрукована остання промова сл. п. Євгена Маланюка „Слово в Роковини", виголошена в Т-ві на святкуванні Золотого Ювілею Самостійности України; є статті проф. В. Іваниса „Союз Організацій Інженерів Українців на еміграції", інж. П. Дубрівного „Українські інженери в розбудові економіки західньоукраїнського села поміж двома світовими війнами", інж. М. Ількова „Початки та діяльність Нюйоркського Відділу ТУІА", інженера М. Пижанського „Вклад інженерів Західньої України в українську термінологію та огляд сучасного її стану", проф. М. Зайцева „Український інженер в діяспорі". Вступне слово написав інж. А. Вовк. У Збірнику подано короткі життєписи авторів. Випускаючи в світ це видання, Управа поставила собі за завдання подати короткий історичний нарис створення „Союзу" та вказати на ролю українського інженера серед нашої громади, в періоді поміж двома світовими війнами. Це маленьке видання цінне ще тим, що це перша того роду друкована праця в житті і діяльності наших інженерів. У кінці звіту Голова сказав, що цю працю солідарно зробили 12 членів Управи, яку Збори вибрали тому 2 роки.

Дальше слідували звіти касира інж. В. Вальчука, гол. Суду інж. П. Шоха, за Контрольну Комісію звітував інж. І. Заяць. Після дискусії над звітами та відповідів на питання, уділено з признанням обсолюторію уступаючій Управі. Нову Управу вибрано в складі: голова — інж. М. Ільків, члени Управи поазбучно: інж. А. Вовк, З. Гловяк, К. Гаймур, М. Гринюк, Д. Дурбак, Л. Калинич, С. Небожинський, Л. Пахолюк, В. Фриз, Ю. Фриз, К. Церкевич. Контрольна Комісія: інж. В. Вальчук, Я. Городецький С. Процюк; Товариський Суд: інж. С. Ярош, П. Шох, Р. Левицький; Номінаційна Комісія: інж. Є. Івашків, І. Мокрівський, С. Косоноцький. Ухвалено плян праці та бюджет не слідуючу каденцію. Після внесків і побажань голова закрив Збори.

М. І.

У Філядельфії відбулася товариська зустріч з нагоди перших вистав „Анни Ярославни"

Філядельфія. — З ініціятиви Управи Товариства хору „Кобзар" і з участю членів хору та представників організацій міста, тут в готелі „Шератон" відбулась у неділю 8 червня товариська зустріч. Кругло 100 осіб, у тому й чимало молоді, в приємній атмосфері зустрілись із композитором д-ром Антоном Рудницьким та автором лібретта поетом Леонідом Полтавою для відзначення перших успішних вистав нової опери „Анна Ярославна". Тоастмайстром зустрічі в заквітчаній залі „Конститушен Гол" була член Управи хору п-ні Ірина Ільницька. В неприсутності через стан здоров'я голови Т-ва „Кобзар" Омеляна Татунчака, зустріч відкрив президент Т-ва Ізидор Жилавий, представивши гостей, між якими були співавтори опери „Анна Ярославна" з дружинами, головний предсідник УНСоюзу — спонзора прем'єрнової опери, Йосип Лисогір з дружиною, поет Володимир Біляїв від філії УККА, президент ЗУАДК і ОбВУА д-р Володимир Галан, представник Філядельфійської Округи УНС Петро Тарнавський, інж. М. Химич від ЛМКлюбу, письменниця Марія Струтинська від Об'єднання „Слово", маестро Петро Мегик від Української Мистецької Студії, д-р М. Навроцький від Відділу Т-ва Українських Лікарів, інж. Юліян Головчак від Т-ва Українських Інженерів, Нестор Сум від Т-ва „Рідна Школа", С. Врицзей від УСО „Тризуб", п-і Марія Каміч від Правління хору „Прометей", п-і Ковальчук від 43 Відділу Союзу Українок Америки. Головну коротку промову виголосив д-р Вол. Галан, який схарактеризував оперу „Анна Ярославна", як „нову велику рушійну силу в культурно-громадському житті нашої спільноти за океаном" і закликав до співпраці всіх членів української спільноти, бо лише так може розвиватись організоване життя. Промовець подякував під гучні оплески зібраних УНСоюзові-Ювілятові за уможливлення сценічного життя нової опери. Головний предсідник УНСоюзу Йосип Лисогір висловив задоволення з того, що УНСоюз, завдяки великому членству і великій праці, зміг сприяти реалізації такого видатного явища в історії української культури „не лише за океаном, а безперечно і для всього українського народу" — опери „Анна Ярославна". „Філядельфійська Громада, — сказав від імени Відділу УККА поет Володимир Біляїв, — гордиться тим, що дала свій значний вклад в постановку опери „Анна Ярославна": дала соліста тенора Івана Гопа, подруг кн. Анни — Євгенію Василенко і Орисю Гевка, помічника реж. Зенона Чайківського, відповідальну за дуже добру музичну підготову хору Роксоляну Гарасимович, авторів хоча й обмежених зовнішніми умовинами декорацій Василя Дорошенка, С. Сенейка і членів Укр. Мистецької Студії, невтомних проєктанток костюмів Розалію Когут і Марію Сокіл-Рудницьку, та ін., і цілий склад хору „Кобзар". Поздоровила з успіхом композитора опери та лібретиста п-ні Михайлина Чайківська, тепер 80-річна пенсіонерка, яка була одною із співзасновниць і хористок „Кобзаря", багато років тому, а солістам опери та хористам і хористкам побажала, аби вони „всі були в найкращій голосовій формі щонайменше до 80 років життя!" Організатори зустрічі, крім вечері, яку, до речі, для авторів, солістів і хористів спонзорував УНСоюз, почастували зібраних і чимось для душі: жіноча частина хору „Кобзар" при фортепіяновому с у п роводі Роксоляни Гарасимович, виконала цілий цикль „Весінівок" із 2-ої дії „Анни Ярославни", заспівувала Євгенія Василенко. Їхній виступ викликав зливу оплесків і шкодування, що не було там хореографа Роми Прийми-Богачевської з її балетом. Після цього тостмайстер Ірина Ільницька повідомила, на підставі листа, що наймолодший 98-ий Від. СУА вирішив — на знак вшанування нової опери — надати собі ім'я „імени Анни Ярославни". Член хору „Кобзар" Богдан Стефанишин, який не раз віршами в дотепній гумористичній формі оспівав різні події в хорі, прочитав свою поему, називаючи Анну Ярославну „степовою піснею", а хористів-дружинників за повільний вихід із сцени „розгойданими качками".

Від імени перешкоджених з різних причин солістів опери: Галини Андреадіс, Марти Кокольської, Лева Рейнаровича, Андрія Добрянського — промовляв їх колега, соліст-тенор Іван Гош: „Нам припала велика честь співати в опері „Анна Ярославна", це — твір для всієї України". В кінці зустрічі композитор, режисер і диригент „Анни Ярославни", незмінний мистецький керівник і диригент хору „Кобзар" д-р Антін Рудницький подякував у щирому товариському слові всім, хто в тій чи іншій формі брав і буде брати далі участь у опері, та склав офіційну подяку УНСоюзові за підтримку культурного почину; Леонід Полтава подякував за увагу, нагадавши, що цього року минає 200-літній ювілей засновника нової української літератури Івана Котляревського і 50-ліття з часу смерти композитора Миколи Лисенка. Від правління хору „Кобзар" Ізидор Жилавий оголосив про закінчення зустрічі, що була насправді святом не осіб, а вільної української культури.

Аллентавн, Па.

ДОПОВІДЬ МГР. СЛАВИ СТЕЦЬКО

14-го березня в нашій громаді побувала гостя з Европи мгр Слава Стецько, яка, об'їжджаючи більші українські громади на запрошення ОЖ ОЧСУ, завітала до нас і вечором в залі св. Юрія Переможця виголосила доповідь на тему: „Українська проблематика на міжнародних антикомуністичних конференціях".

Гостю представила голова ОЖ ОЧСУ А. Строт і попросила її до слова. Під рясні оплески мгр Слава Стецько вийшла на сцену, де вручено їй квіти.

Доповідачка знаменито ілюструвала різні цікаві моменти з перебігу антикомуністичних конференцій, які відбувалися на Формозі, Південному В'єтнамі й Англії, де українська делеґація була належно заступлена та провела величезну роботу.

В доповіді вона торкнулася духових процесів в Україні, ствердивши наростання націоналізму в УССР та дальшу боротьбу українського народу, що ведеться у різних наявних формах, про що свідчать документи Чорновола, Дзюби й інших молодих українських інтелектуалів, які домагаються правного конституційного виступу України з УССР.

Висловила певність, що московський терор над українськими інтелектуалами й молоддю, засиланою в концтабори Мордовії, вже не відверне революційного духа й прагнень українського народу.

Після доповіді відбулася дискусія, в якій забирали слово А. Гарас, О. Юречко і І. Стасів. Віче закінчено відспіванням „Не пора".

На зустрічі п-ні Слави Стецько, що відбулося після доповіді у п-ства Стротів, у гостинній атмосфері гостя ділилась різними епізодами зі своєї праці.

Від ОВФ вітав п-і Стецько голова 20-го Відділу ООЧСУ М. Путько, а пані А. Гачкевич підняла тост на її честь.

На заклик п-і О. Малайчук присутні склали 106 дол. на цілі АБН та передали п-і Славі Стецько.

Під кінець господарям дякувала за гостину, а гості п-і Славі Стецько за участь в цьому вечері — А. Гарас.

І. Стасів

В обороні прав Української Церкви

До численних українських громад у ЗСА, які в травні зборами дали вислів журбі про долю Української Католицької Церкви, належить і громада в Ню Гейвені, Конн. Виходячи із становища, що справа Церкви не повинна бути справою якогось одного угрупування чи товариства, але найширшого загалу, Громадські Збори під кличем „В обороні прав Української Церкви" організував і перевів місцевий Відділ УККА.

Збори, якими провадила Президія Відділу, відкрив її голова д-р М. Снігурович. Після вшанування пам'яті замучених за віру наших Владик, священиків і вірних, місцевий парох о. прелат І. Стах започаткував наради молитвою. Основну доповідь про долю обох наших історичних Церков на Рідних Землях, кривдяче трактування Української Католицької Церкви у вільному світі та історичну відповідальність за дальшу долю Церкви та духовенства, як і вірних, виголосив Михайло Бойко. Зокрема підкреслив доповідач історичне значення та необхідність створити Український К а толицький Патріярхат.

Після короткої дискусії над прочитаними резолюціями, представники поодиноких організацій (і тих, які не входять в систему УККА) підписали відповідні петиції, які будуть вислані до Ватикану та українським католицьким Владикам.

М. Б.

Відбулося чергове засідання Управи СУЖА

Ню Йорк, Н. Й. (кий) — На засіданні поширеної Президії Головної Управи Спілки Українських Журналістів Америки, яке відбулося в понеділок 5 травня ц. р. у приміщенні Народного Дому, обговорено низку професійних справ і проблем, які стосуються української журналістики. У висліді дискусії схвалено встановити Фонд Українського Журналіста, ціль якого помагати старшим віком заслуженим журналістам, які потребують опіки чи допомоги, а далі проголосити конкурс на найкращі в 1969 році статті з українською, і міжнародною тематикою та на найкращий репортаж. Президія СУЖА випрацює також плян анкети для загалу читачів нашої преси на пресові теми і текст становища Головної Управи СУЖА до деяких ганебних явищ у нашій журналістиці.

Останні звіти про діяльність в останньому часі, як теж про стан членства СУЖА, зробили секретар д-р Р. Криштальський, скарбник д-р Р. Голіят і голова ред. М. Дольницький з Вашинґтону, який проводив засіданням. Учасники засідання вшанували пам'ять померлого члена СУЖА проф. д-ра Романа Смаль-Стоцького і вирішили вислати заст. Голови СУЖА ред. М. Островерсі, який перебуває в лікарні, побажання якнайшвидшого повороту до повного здоров'я.

Між іншими справами, які були порушені, були такі: поява з друку в найближчому часі багато ілюстрованої книжки „Два З'їзди" (про З'їзди українських Журналістів Америки і Канади), чергове число бюлетеню СУЖА „Український Журналіст" влаштування в осені двох вечорів, „Равту Преси" спільно з жіночими організаціями у Філядельфії, найближчі Загальні Збори СУЖА. Були обговорені також різні фази діяльности СУЖА на найближчий час та активізації членства СУЖА у користь своєї професійної організації.

Ванкувер, Брит. Кол.

ВИСТАВКА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА В „СЕНТЕНІЄЛ МУЗЕЇ"

Давно на терені Ванкуверу відчувалася потреба влаштувати виставку українського народного мистецтва на високому рівні, щоб показати мистецький геній українського народу в усій його несплямленій красі, оригінальності і величі. Відповідні заходи були, але не вдалося їх здійснити не з вини ідейних організаторів, передусім Відділу КУК.

Започатковане діло здійснив наш відомий діяч у Канаді, д-р М. Гуцуляк. Маючи дорогоцінну збірку експонатів українського народного мистецтва, переважно гуцульсько-карпатської области, він пов'язався з управою місцевого „Сентеніел Музею" і деякими працівниками антропологічного факультету при Ванкуверськім університеті, та познайомив їх із скарбами української культури. Оцінка знавців нашого народного мистецтва була дуже висока, і вони поробили заходи, так що виставка, після переборення початкових труднощів, була відкрита 7-го березня 1969 р. при участі українського громадянства і наших англомовних співгромадян. Від управи музею вітав приявних Х. Рей, а суддя Н. Л. Орік коротко й змістовно подав історію українського поселення в Канаді та його вкляд у розбудову матеріяльного і духового життя Канади. Він представив зібраним д-ра М. Гуцуляка, ініціятора виставки. Потім приявні оглянули виставку, що знайомила з мистецьким багатством Галичини та Буковини. Виставка є в гарній кімнаті. Експонати з багатої колекції д-ра М. Гуцуляка, як тканини, вишивки, різьби, жіночі і чоловічі народні строї, кераміка, народні музичні інструменти, великодні писанки та печиво і т.д. — розміщені фахово, за мистецько-груповим принципом, переважно в скляних шафках. З огляду на те, що відкриття виставки збігалося часово з 155-ми роковинами нашого Великого Поета, д-р М. Гуцуляк подбав і про те, щоб у центральнім місці виставової кімнати пишався бюст Т. Шевченка, а біля нього його безсмертний „Заповіт" українською і англійською мовами.

Оригінальности і краси додавали цій виставці незвичайні декорації, розвішані на стінах і стелі, виконані в дусі гуцульських геометричних зразків, а також чарівна гуцульська музика, що передається із награних стрічок і переносить відвідувачів з-понад Скелястих Гір Америки в незабутні місця наших зелених, замріяних Карпат.

Для кращого познайомлення відвідувачів з українським народним мистецтвом, управа музею видрукувала на власний кошт брошуру, опрацьовану на підставі українських наукових джерел, де вірно подано інформації про історію українського мистецтва, його види та символіку.

4-го квітня п-і Митрук Л., Клюкевич П., Мурин М., Вогдан М., Кіндрачук О., Віла М., Рей К. та Касюхнич В. мали демонструвати в музеї писання писанок, а п-ні В. Ревуцька пояснювати відвідувачам історію писанок.

Після відкриття відбулася у гостинній кімнаті музею дружня зустріч нашого громадянства з англомовними співгромадянами, де приявні ділилися думками і враженнями, даючи високу оцінку нашому народному мистецтву. Наші пані приготували на це відкриття різне українське печиво і в народних строях частували ним приявних, запізнаючи чужинців рівночасно і з українським кулінарним мистецтвом.

Під кінець зустрічі головний куратор музею д-р Б. Рейнольдс дякував щирими словами д-рові М. Гуцулякові за співпрацю з управою музею і готовість випозичити експонати його колекції, вартости понад $18,000, для влаштування виставки, що буде відкрита впродовж трьох місяців. Д-р М. Гуцуляк подякував від себе та української громади управі музею за те, що дала можливість здійснити цей культурний почин, який повинен стати будуючим прикладом і для інших музеїв у Канаді та в Америці.

М. Татарнюк

Ню Йорк, Н. Й.

50-ЛІТТЯ СОБОРНОСТИ УНРЕСПУБЛІКИ

В залі УВАН в Ню Йорку відбулася ювілейна конференція, організована представництвом В и к онавчого органу УНРади в ЗСА з нагоди 50-ліття акту Соборности Української Народної Республіки.

Конференцію започатковано викованням американського гимну, вступне слово сказав І. Крамаренко, голова представництва в ЗСА. Він представив доповідача полк. В. Кедровського. Його реферат на тему „Правне завершення соборности України 22 січня 1919 р." був присвячений оглядові ідеї соборности, яка жила в думках провідних діячів України на протязі довгих років нашої історії.

Доповідач підкреслив, що „сучасна етнографічна територія українців охоплює межі Київської держави в її розквіті сили та розросту. Монгольська навала зламала силу України-Руси".

Полк. Кедровський говорив про події, які привели до оголошення Соборности Українських Земель в одну державу, та як цей акт був переведений в мент розпаду Австро - Угорської держави.

Автор підкреслив, що можна порівнювати наші події з 1919 року з історією італійців з 1870-71 років та німців, коли прийшло до переведення в життя ідей об'єднання цих народів в сучасні державні організми. Посилався автор на англійського історика лорда Актона, який твердив, що для тих народів ідея територіяльного єднання була важливіша аніж ідея свободи.

Доповідач висловив думку, що сучасне об'єднання українських територій в УССР є „трагічною карикатурою об'єднання" українських земель у підпорядкованій Москві, т. зв. Українській Радянській Республіці Совєтська Україна — це глум над величними оцими словами Універсалу З' є д н а н н я: „Сповнилися відвічні мрії, для яких жили й за які вмирали найкращі сини України".

Доповідач згадав сучасних українських молодих борців за свободу думки на поневоленій нашій землі й навів вірш С. Караванського — „Хто дав право людей карати за правдиве, за щире слово... за любов до своєї мови?..", та вірш В. Симоненка, присвячений місту Львову, в якому поет виявив своє відчування духової соборности („Український лев").

О. Олесницький поглянув на українських політичних еміґрантів і старався знайти чесну відповідь на питання, як виглядає справа нашої духової соборности на еміґрації.

Підкреслив він багато позитивних явищ та праці сучасної української діяспори, але твердив, що хоч ми називаємо себе соборниками, то дійсність розходиться з цими заявами. „На превеликий жаль, у різних ділянках нашого органічного життя, ми зустрічаємо прояви поділу по лінії п с и х о логічного Збруча". Він навів кілька яскравих прикладів з нашого життя на еміграції, як, напр., існування кількох наукових установ, справу мови в нашій пресі та книжках і справу правопису.

Дехто з чужинців гадає, що українці є частинно задоволені з існування УССР. „Ми мусимо завдати нищівного удару тій шкідливій теорії", — казав доповідач. Українці у вільному світі повинні так організувати своє громадське життя, щоб і формою і змістом воно віддзеркалювало нашу соборність духа.

Випливає обов'язок прихильників державного центру УНР допомогти всіма доступними конструктивними засобами привернути захитану політичну рівновагу в нашій еміґраційній громаді. Тільки тоді, як це станеться, наша духова соборність на еміґрації перестане бути міражем і стане дійсністю".

Третю доповідь присвятив д-р Я. Туркало темі — „Українська Соборність на фоні східньо-европейської історії".

Головною точкою її був перегляд історії Болгарії та Молдавії на фоні тодішнього панування турків в них та використання греків, як посередників в адміністрації.

Д-р Туркало зупинився на положенні Церкви в обох державах та як прийшло до їх автокафалій. Це відродження Церков стало основою відродження національного та їх соборности.

Треба підкреслити, що, здається, це перший раз відсвятковано річниці оголошення Незалежности України та соборности її земель в доповідях, які розглянули проблему нашої історії на фоні ширших подій, порівнюючи їх з історичними подіями інших народів.

В програмі цієї конференції були також співи наших відомих співаків Ганни Шерей та Юрія Федорова, які виконали свої сольо співи з надхненням. Акомпаніювала пані Калина Чічка - Андрієнко.

Програму закінчено відспіванням українського державного гимну.

І. Світ

П'ятеро українців закінчили „Джуліярд"

Ню Йорк. — У п'ятницю 30 травня — „Меморіял Дей" — відбулася ґрадуаційна церемонія випускників „Джуліярд Скул оф Мюзік" у Ню Йорку, найбільш престижевого музичного коледжу в Америці, відомого в цілому світі найвищим рівнем своїх студентів. Серед понад 190 ґрадуантів було п'ятеро українців — досі найбільша кількість. З них Віра Марія Симко, піяністка з Оттави в Канаді(неприсутня на церемонії внаслідок недуги) одержала звання „Бечелор оф Мюзік", а піяністка Марта Марія Цибик (з Нюарку), Доріян Рудницький, челіст (Ню Йорк) та співачка Галина Сохан (сопрано з Рочестеру) одержали звання „Бечелор оф саєнс", найвище в Джуліярд у цій категорії. До речі, Галина Сохан і Доріян Рудницький, серед музик — перші ґрадуанти „Джуліярд" не-піяністи.

Врешті піяніст Іриней Богдан Жук з Монтреалю (який декілька днів перед ґрадуацією виступив — дуже успішно — з власним концертом у „Джуліярд") одержав звання „Мастер оф саєнс".

Усім їм належиться велике признання за здобуття цих почесних звань у такій музичній високій школі, де навіть сам факт прийняття до неї на студії є свідоцтвом непересічного таланту.

В останніх роках українськими ґрадуантами „Джуліярд" — першими — були Тамара Вожаківська (танок) та піяністи Марта Чапельська, Марія Цісик і Роман Рудницький. Троє останніх закінчили „Джуліярд" як зі званням „Бечелор оф саєнс" так і „Мастер оф саєнс". Марія Цісик, яка є асистенткою у відомому у н і в ерситеті „Корнел", та Роман Рудницький, професор Вис. Муз. Школи університету Індіяна та вже міжнародної слави піяніст - віртуоз, продовжують муз. студії для осягнення докторського звання.

Н. К.

Короткі вісті

ІЗРАЇЛЬСЬКИЙ УРЯД РІШИВ не ремонтувати нафтопроводу, що веде через територію Ізраїлю на просторі 25 миль, поки американська компанія, власник тих нафтових джерел, не заґарантує безпеки нафтопроводу. В минулому тижні арабські саботажисти зірвали динамітом нафтопровід, при чому знищено 8.000 тонн нафти.

КОМПАРТІЯ ЧССР ПОВЕЛА слідство проти генерала Вацлава Прхліка, який мав відвагу заявити одверто літом минулого року, що так званий Варшавський пакт, себто „союз" СССР і його сателітів, стоїть під диктатом Москви і її генералів та домагався більшої ролі для сателітних військовиків.

ВІСТІ З ВІДНЯ

УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ ВШАНУВАЛА ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Українське К а т олицьке Братство св. Варвари влаштувало 10-го травня Святочну Академію в честь Т. Шевченка силами української молоді, під проводом культурного референта Братства, проф. Андрія Гнатишина. З запалом виконала наша молодь: студенти, середньошкільники та молоді урядники, цей культурно - національний обов'язок. Академія відбулася у великій залі Віденської Консерваторії у четвертому повіті, виповненій українською та віденською публікою. Завдяки рухливості деяких молодих членів комітету та їхніх пропаганді, поміж публікою можна було зауважити високих урядовців з „бундесканцлерамту" та міністерства, професорів, учнів університету, духовні лиця і взагалі австрійців, які полюбили наше музичне мистецтво, пізнавши його з радіо, з виступів по віденських церквах, концертових залях, чи через телевізію, що його спопуляризував хор св. Варвари.

Хор св. Варвари в числі 40 осіб, під керівництвом проф. Андрія Гнатишина виконав „Заповіт" в його ж обрібці; поміж поодинокими строфами рецитував Борис Ямінський цей заповіт німецькою мовою, у перекладі Остапа Грицая. Вступне слово виголосив гарною українською мовою студент Ігор Гнатишин, а німецькою — Борис Ямінський. Промови були короткі й змістовні. Короткий життепис німецькою мовою надруковано було і на останній сторінці програмки, як і заповіт. Кілька речень з промови Ігора Гнатишина: „Може хтось спитає, що спонукало нас молодих до влаштування цього свята?.. Ми, молоді, що живемо в столиці австрійської держави, хоч тут і народилися і тут наша вітчизна, однак, шануємо наших батьків і матерів, шануємо наш український рід, якого кров у наших жилах пливе, шануємо наші прадідні звичаї і наш релігійний обряд, стараємося зрозуміти стремління наших батьків, що зродились в їх серцях ще на рідних землях широкої України. І як вони, так і ми бажаємо нашому великому українському народові повної свободи, добра і розвитку, а головно, щоб цей нарід засів у славі в вольнім колі усіх народів, до чого змагавсь і у своїх творах пророчим голосом кликав наш невмирущий геній Тарас Шевченко".

Після промов відбувся концерт.

При фортепіяні сів гімназист Іван Шульга і заграв скерцо Шуберта, як перший подарунок нашому поетові. Хоч із страхом і непевністю, та із щирого молодого серця. Зараз по цій грі вийшов на сцену Хор Української Молоді в числі 22 співаків і заля загриміла від довготривалих оплесків. Гарні, молоденькі дівчата в українських строях, пристійні молоді козаки, хоч тільки наддунайські, викликали захоплення і радість. Хор під управою проф. Гнатишина виконав дуже добре пісні М. Леонтовича, з а с півували Ігор і Любка Гнатишин. На декораційному тлі цього ж хору гарно деклямували Генрик Штайнгаґен і Роман Остапчук поезію „Мені однаково" в українській і німецькій мові. Потім співав хор три нар. пісні в обрібці Гнатишина. Молоді співаки все проспівали з молодечим темпераментом, і з таким же ентузіязмом прийняла їх публіка. Після павзи хор св. Варвари виконав сумовиту пісню Г. Топольницького „Три шляхи" і новий твір Гнатишина „Розрита могила" для соля, хору і фортепіяну. В цій пісні виявив композитор знову свій творчий дух, віддаючи вірно в мелодії і гармонії та ритміці трагічні слова Шевченка про страдальну матір Україну. Вершок драматизму в композиції висловив композитор на словах „О Богдане, нерозумний сину", та із смутком і болем серця нерозв'язаною каденцією закінчує свій твір піяніссімом на словах „подивись тепер на матір, на свою Вкраїну"... Солістка Люба Гнатишин прекрасно виконала цю пісню. В нагороду піднесено їй букет рож. Потім була деклямація поеми „Тарасова ніч", що її звучним голосом передав Генрик Штайнґаґен. Українська гімназія в Римі дала йому добре знання нашої мови. Добра дикція й темперамент дають йому запоруку стати першорядним рецитатором.

Далі знову щось зовсім нове в наших дотеперішніх імпрезах, а саме — квартет басів у супроводі фортепіяну. Чотири баси, підготовані голосово і музично проф. Гнатишином, для яких він скомпонував, чи опрацював відповідний репертуар, виступили в українських костюмах, і вже першою піснею „Чорна рілля ізорана", в якій сольову партію виконав Борис Ямінський, — одушевили публіку. В квартеті співають два бас - баритони, Ямінський і Г. Штайґаґен та низькі баси Гриць Савка та Ігор Тарко. Публіка оплескувала всі точки. В кінці замість квартету вийшла гарна дівчинка Анна Карін Шульга і віддеклямувала по-німецьки „Садок вишневий коло хати", чим роз'яснила австрійським гостям текст слідуючої хорової пісні. Хор св. Варвари виконав композицію Гнатишина „Садок вишневий" зі знаною солісткою Сільвією Отмарштайн. Пісня продзвеніла по-мистецьки у виконанні самого композитора і його хору, який грає під помахом його руки та від погляду його очей. Хор заспівав ще „Думи мої". Бурею оплесків винагородила публіка ці пісні, хоровий спів мистецьку працю диригента й композитора. Молитвою „За Україну" М. Лисенка закінчено академію.

Нашій молоді висловлюємо щире признання і подяку за труди, за точне ходження на проби хору і жертвування часу, щоб гідно звеличити генія українського народу. Німецька промова і деклямації дали задоволення й австрійським гостям. Приємно вражав зверхній вигляд запрошень та програмки, з потретом Шевченка. Одне і друге виконав наш молодий графік Ерґард Штайґаґен, який безкорисно вложив своє знання і час. Успіх академії треба також завдячити гармонійній співпраці молодого комітету із комітетом Братства, до якого входили Іван Циганюк, Василь Рогацький та Михайло Остапчук.

Юрій Плешкевич

Виставка з нагоди 10-ліття праці Мистецької Студії П. Сидоренка в Торонті

Торонто. — Вже 10 років провадить мистець Петро Сидоренко Українську Образотворчу Студію, в якій навчаються цьому мистецтву і основних відомостей про українське образотворче мистецтво десятки молодих адептів з Торонта і околиць. Один із колишніх перших учнів Студії, талановитий Ігор Микитин, тепер студіює з видатним успіхом у Мистецькому коледжі в Лестері, в Англії. Саме будучи в Канаді, Микитин має честь відкрити 10-ту з черги ювілейну виставку праць студійців цієї неділі 8 червня, в залі Українського Народного Дому. Виставку присвячує студія св. п. мистцеві-клясикові Миколі Мурашку, засновнику першої рисувальної школи у Києві. Керівник Студії Петро Сидоренко вчився образотворчого мистецтва в Парижі та в ЗСА і Канаді, працює головним ілюстратором видань Міністертва шляхів сполучення Канади і одночасно провадить Українську Мистецьку Студію в Торонті. Він мав багато індивідуальних виставок, брав участь у групових, одержав нагороди за серію картин про перших українських поселенців у Канаді, для чого відбув подорож по країні, по місцях найдавніших українських поселень. Молоді учні і старші студенти вчаться в цій Студії не лише малювати, а й української мови та любови до рідної культури. Тепер у Студії вчиться понад 50 осіб, у тому й не-українські діти й молодь.

СЛ. П. ПРОФ. МАРІЯ ДЕЙКО

30-го квітня 1969 відійшла з нашого тривожного світу невтомна працівниця н а шкільній ниві сл. п. Марія Олексіївна Дейко. Поховали 2-го травня на цвинтарі у Вільямставн (Мельборн, Австралія).

Марія Дейко народилася 14 жовтня 1889 року в містечку Парічах, тоді Мінської Губернії, в Білорусії, в українській родині. Дід по материній лінії був священиком, а по батьковій — міським головою в Переяславі. До 1905-го року батько, як лікар, декілька разів міняв місце роботи, тому дитячі роки мала Марія жила в різних місцевостях України і Росії. Від 1902 по 1907 рік вчилася у Полтавському інституті шляхетних дівчат, який закінчила з золотою медалею. (До речі, золоту медалю під час голоду за совєтів мусіла продати за 400 карбованців).

З 1907 року почала вчителювати в Полтавській хлоп'ячій гімназії. Потім у 1909 — 1911 рр. вчилася в Петербурзі на 2-річних курсах французької мови. Закінчивши, знову вчителювала в Полтаві, викладаючи в гімназіях французьку мову. З 1912 по 1914 рік студіювала в Сорбонському університеті в Парижі на філологічному факультеті. Восени 1914 року перша світова війна перешкодила продовжувати студії. Молода вчителька повернулася до праці в Полтавських гімназіях.

За УНР, з року 1918-го, викладала в Агро-Кооперативному технікумі, а пізніше в Полтавській філії Харківського університету, на історичному факультеті. Тут одночасно викладали такі видатні професори, як Володимир Щепотьєв, Вадим Щербаківський, Григорій Ващенко, Воропай, О. Бульдовський, Н. Мірза-Авак'янц, Михайло Токаревський. Пізніше цей університет перейменовано на ІНО (Інститут Народної Освіти). Більшість згаданих викладачів університету совєтська влада арештувала і знищила. Марія Дейко теж була арештована в 1920 році і пробула у в'язниці 6 місяців. Звільнили її, дякуючи відомому письменникові Володимирові Короленкові. Короленко клопотався за нею, добивався у влади звільнення, ручився, як за свою добру знайому.

Після звільнення вчителювала в середніх школах. Року 1928 разом з родиною переїхала до Харкова, де викладала французьку мову в десятирічках. Крім того, перекладала мистецькі твори з французької та російської мови для різних українських видавництв (згадати б хоч „Мала Фадета" Жорж Занд). Один час працювала на посаді літературного редактора.

У 1935 році з Києва до Харкова перевели Інститут Іноземних Мов, де Марія Дейко почала читати курс методики викладання французької мови та керувати педагогічною практикою студентів. Коли в 1937-му році заарештували декана інституту Азек'яна, Марію Дейко призначили на посаду декана чотирирічного Педагогічного Інституту і дворічного Учительського Інституту Іноземних Мов, залишивши за нею попередні обов'язки. Протягом двох років на цій посаді дістала два відзначення за зразкову науково-педагогічну працю.

Марія Дейко мала дипльоми старих шкіл. Виявилося, що мусить мати ще й диплом інституту, в якому сама викладала!.. Тому вона здала екстерном і одержала потрібний дипльом. На посаді керівника катедри методики викладання чужих мов в цьому інституті вона працювала аж до приходу німців.

На початку німецької окупації М. Дейко була призначена керувати катедрою чужоземних мов у Харківському університеті, де ректором був відомий математик проф. Х. Рябокінь. Але через окупаційні обставини університет не розпочав роботи.

Окремо треба згадати про наукову діяльність сл. п. М. Дейко. Протягам кількох років вона систематично містила свої наукові статті в московському педагогічному журналі „Иностранный язык". В московському, бо в Україні подібного журналу не було. У 1939 р. закінчила складання підручника для вивчення французької мови під назвою „Чотири пори року". Цей підручник був уживаний в Харківському Інституті Іноземних Мов на правах рукопису. Роки перебування на посаді викладача в тому інституті М. Дейко присвятила науковій роботі. Складала так званий кандидатський мінімум на кандидата викладання методики іноземних мов. З п'ятьох іспитів склала три, війна припинила дальшу працю. Крім того, написала дисертаційну роботу на тему „До проблеми викладання лексики чужих мов". У зв'язку з воєнними подіями дисертація офіційно не була оформлена, рукопис лишився в Харкові в архівах інституту, якщо вони збереглися.

За останні роки перед війною опрацювала і прочитала немало фахових доповідей на різних конференціях в Харкові, також і в Москві.

На еміграції, в Ашафенбурзі, викладала французьку мову, в українській гімназії. В Австралію прибула в 1948 році. Оселилася в околиці Мельборну, Нюпорті, працювала на фабриці.

З 1952 році всі свої сили віддає організаційній, навчальній і виховній праці в Недільній Українській Школі. Школа, організована заходами Шкільної Ради, спочатку містилася в незакінченому будинкові — в одній кімнаті хати родини Дейків, матері й сина, інж. Вадима Дейка. Ця школа, керована Марією Дейко, справедливо вважалася однією з найкращих українських шкіл в Австралії. Багато батьків щосуботи привозили своїх дітей з околиць за десятки миль, бо вірили, що саме в цій школі їхні діти будуть мати найкраще навчання і виховання. Глибокі знання учительки, її любов до дітей та гаряче бажання повноцінних українців були тому запорукою. Тут зразково була поставлена шкільна праця поза лекціями. Учителька щороку підготовляла з дітьми кілька вистав. Для вистав використовувала, перероблюючи, пристосовуючи для сцени, матеріяли інших авторів, часто сама писала п'єски для шкільної сцени. Так „народилася" збірка п'єс під назвою „Оля Перевізникова", що була видана накладом Української Шкільної Ради. Ці п'єси стали у великій пригоді всім українським школам в Австралії та й поза Австралією. М. Дейко організувала також учнівський хор і сама керувала ним. Навчала своїх учнів писати оповідання й дописи до шкільного додатку при місцевій газеті „Вільна Думка" і до дитячих журналів. Довідавшись про хворобу вдови отамана С. Петлюри, провела за допомогою учнів збірку, учні написали пані отамановій листа і послали разом із зібраною сумою.

Праця не пішла намарно, учні, кінчаючи школу, несли в своїх душах любов до рідного слова і любов до України. Багато — багато юнаків і (тепер) молодих людей завдячують свою повноцінність улюбленій учительці. Не один і не одна з її вихованців тепер викладають в українських недільних школах.

Марія Дейко навчала і виховувала не тільки дітей у школі, а й молодим своїм колеґам давала допомогу, підтримку, заохочення. На вчительських конференціях і з'їздах вона завжди брала активну участь, головним чином у методичній праці, приготовляла і відчитувала змістові фахові доповіді. Практична шкільна робота і теоритичні студії завершилися геройським чином. Ось як сама М. Дейко говорила: „Кілька років учителювання в Австралії я присвятила спочатку на пропаґанду діялогу, як основної форми у викладанні мови. Далі почала поширювати в газетах думку про те, що наші діти двомовні і потребують спеціяльної методи для вивчення української мови. Я одержала листи від інтелектуалістів і науковців з пропозиціями скласти підручники за методою, відповідною для наших дітей на чужині. Мої попередні наукові студії мене до цього підготували, і наслідком цього є мої шість підручників — буквар і п'ять читанок, рекомендовані до вжитку в українських школах вільного світу Виховно-Освітньою Комісією (СКВОР), створеною СКВУ в 1967-му році, як найвідповідніші підручники для викладання української мови. Треба додати, що три читанки кілька років тому видруковані і запроваджені в школах на всіх континентах, де лише є наші люди. Буквар і читанка для першого року після букваря „Рідне Слово" незабаром виходять з друку, а остання читанка „Про що тирса шелестіла" — теж готова до друку.

Над останньою читанкою покійна працювала, напружуючи всі свої сили. Писала в листі: „Поспішаю. Мушу, бо вже не маю часу. Добре, якщо встигну закінчити" . . . Працю успішно закінчила, а на спокійну лагідну старість вже не було часу. Тяжко захоріла і за шість тижнів відійшла.

Все життя сл. п. Марія Дейко важко працювала. Важко, бо умови під совєтами та й еміґраційні ніякої праці не улегшують. Перенесла не один удар долі. Не довго тішилася родинним життям. Одружилася в 1921-му році, а в 33-му чоловік помер, захворівши на тиф. Залишилася з 10-тирічним сином. Сина любила, для нього жила, а син маму обожнював і коли вже став працювати інженером, дбав про все потрібне для маминої праці. У час хвороби не ходив на працю, був з мамою, доглянув до останньої хвилини, бо не хотіла іти до шпиталю, воліла вмерти дома.

Родина (син і невістка) та друзі заощадили покійній зайвих неприємностей — оберегли, не допустили прочитати в „Нових Днях" безґрунтовний безвідповідальний закид, ніби вона незаконно і проти волі одного пана поставила його ім'я, як мовного редактора. А той боягуз, кому першому належить спростувати закид, і досі того не зробив.

І ще — яка сила волі! Вже втрачала свідомість, а треба було її заключного слова відносно останнього упорядкування читанки. Коли почали питати, коли дійшло до її свідомости — продиктувала ясні і логічні свої пояснення й розпорядження, і тим урятувала читанку „Про що тирса шелестіла" від скалічення. Але зразу після того їй стало гіршати й гіршати, до трагічного кінця.

Нам, друзям покійної, трудно звикати і миритися з думкою, що дорогої Марії Олексіївни вже немає між нами.

Нехай чужа земля буде їй легкою.

Г. Ч.

ВІСТІ СОЮЗУ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА КАНАДИ

Управа СУСК, яку очолює Роман Сербин, інформує, що Десятий Конґрес СУСК відбудеться 29 серпня - 1 вересня 1969 року у Ванкувері, Британська Колумбія. В рямцях з'їзду, крім ділових нарад, запляновано ряд зустрічей, розваг, поїздок, оглядин і відвідин цікавих для туристів місць. У п'ятницю буде змога оглянути Ванкувер і відвідати місто Вікторія, увечері того ж дня запляновано зустріч (Garden Party). У суботу відбудуться ділові наради Конґресу СУСК, а ввечері буде урочистий бенкет і баль. У неділю до полудня відвідувачі й учасники Конґресу візьмуть участь у Богослуженнях. По полудні має відбутися прогулька в гори, ввечері концерт, у якому візьмуть участь як виконавці українські студенти різних сторін Канади. У понеділок учасники Конґресу вільно розпоряджатимуть своїм часом і підготовлятимуться до виїзду. Точний плян зустрічі буде подано пізніше.

Управа СУСК звертається до всіх українців у Канаді використати цю нагоду й прибути на цей час (29 серпня - 1 вересня) до Ванкуверу. Це рідка нагода відвідати одне з найкращих міст Канади й підтримати українську студентську молодь у її праці. Це буде перший Конґрес СУСК в Західній Канаді. Цим шляхом СУСК хоче скріпити українське студентське життя в західній частині нашої країни, активізувати його в рідному українському слові й дусі.

Це дасть також змогу українським студентам зі Сходу Канади відвідати Британську Колумбію і познайомитись з красою цієї провінції та ближче пізнати українське життя Ванкуверу. Радимо вже тепер нашим студентам відкласти собі щотижня певну суму грошей на поїздку до Британської Колумбії на Десятий Конґрес СУСК.

Студенти із Сходу Канади матимуть змогу з Віндзору їхати автомобілями в одну сторону (до Ванкуверу) безкоштовно.

Десятий Конґрес Українського Студентства Канади буде дуже важливою подією в житті українського канадського студентства, бо там буде запропоновано офіційно провести зміну структури СУСК. СУСК очолюватиме рада президентів, яка наглядатиме за працею секретаріяту СУСК, що його членами будуть три студенти (post-graduates). Крім того буде створено раду ґубернаторів (board of governors), члени якої матимуть не лише дорадче, але й економічне значення в праці СУСК. Членами ради будуть визначні українці з різних ділянок українського життя в Канаді.

Так організована праця вимагатиме більше фінансових засобів, і СУСК вірить, що наша громадськість у Канаді зрозуміє потреби студентів та допоможе їм у праці. Зокрема СУСК розраховує на підтримку Комітету Українців Канади, професіоналістів і підприємців, кредитових спілок, асекураційних товариств і фундацій та позитивний вплив Церков, бо лише таким чином можна буде забезпечити постійну і реґулярну працю українського студентства в Канаді.

З уваги на важливість Десятого Конґресу СУСК Управа цієї організації висловлює надію, що місцеві українські громадські, церковні та фінансові кола й організації, а також окремі громадяни допоможуть фінансово якнайбільшій кількості наших студентів приїхати на Конґрес до Ванкуверу.

Управа СУСК поробила заходи, щоб українські студенти отримали змогу літні вакації провести на праці в українських установах чи на таборах молоді, як платні інструктори. У цій справі виготовлено окремий плян. Водночас Управа СУСК звертається з закликом до українських фінансових установ (кредитових спілок і ін.) брати на літо наших студентів на працю, щоб забезпечити їм роботу, де це можливо, в українських установах на час відпусток реґулярних робітників. Це дасть змогу українським студентам звикати до праці в українському середовищі.

СУСК закликає всіх українських студентів у Канаді, які матимуть змогу, провести свої літні вакації в Европі, а при цьому скористуватися з спільної поїздки Центрального Союзу Українського Студентства (ЦЕСУС). Спільний виїзд з Ню Йорку до Лондону 24 червня, а поворот 26 липня. З'їзд ЦЕСУС-у відбудеться 1 - 4 липня в Мюнхені, студенти матимуть змогу взяти участь у Літніх Курсах Українознавства в Українському Вільному Університеті. В рямцях поїздки до Европи передбачена і подорож до Риму та авдієнція у кардинала Кир Йосифа Сліпого, відвідини українського поселення в Юґославії — Руський Керестур та відвідини українських осередків у різних країнах поселення. Кошти подорожі $231.00 Нічліг та сніданок протягом цілої поїздки — $55.00. По ближчі інформації можна звертатись на адресу: Mr. Bohdan Futey, 5203 West Ridgewood Drive, Parma, Ohio 44134, U.S.A.

ВІСТІ З ТОРОНТА

СТУДІЇ УКРАЇНІСТИКИ. Факультет гуманістичних наук на Торонтонському університеті починає нову програму широкозапланованих курсів з ділянки 5-ти слов'янських мов і літератури. У рамцях програми будуть також студії української мови і літератури для всіх студентів, які бажатимуть, без огляду, на який відділ студій вони вписалися. Студії української мови будуть проходити на двох рівнях: для початкуючих і заавансованих, полученних з літературою. Заавансовані студенти четвертого року можуть складати іспити з української літератури для осягнення наукового ступня магістра (мастер дегрі). Докладний плян згаданих студій буде оприлюднений в новому календарі факультету гуманітарних наук, який можна одержати в бюрі Департаменту Слов'янських Мов і Літератур Торонтонського університету при 21 Сусекс Авеню, кімната ч. 111.

20-та ЗУСТРІЧ - ЗДВИГ. Організації Визвольного Фронту Канади й Америки підготовляються до 20-ої Зустрічі-Здвигу, який відбудеться в днях 28 і 29 червня ц.р. на площі Канадійської Національної Вистави в Торонті. Здвиг буде проходити під кличами 40-річчя боротьби ОУН і 10-річчя смерти Провідника ОУН С. Бандери. Як відомо, Зустрічі-Здвиги Канади й Америки відбуваються щорічно напереміну в Канаді й Америці, на них прибувають тисячі наших земляків з обох країн, що маніфестують свою єдність з поневоленим, але нескореним українським народом на Рідних Землях. Цьогорічний 20-ий Здвиг, що проходитиме під знаком 40-річної боротьби ОУН, напевно стане сильним маніфестаційним протестом проти дальшого поневолення і русифікації України.

ІНСТИТУТ СВ. ВОЛОДИМИРА. Інститут св. Володимира розпочав збіркову акцію на побудову нових і модерних приміщень. В суботу 26 квітня ц.р. в готелі Кінг Едвард відбувся бенкет, що мав за ціль збільшити збіркову акцію, zактивізувавши її у широких кругах нашого суспільства. У бенкеті взяли участь Преосв. Владики Архиєпископ Михаїл, голова Греко-Православної Східньої Єпархії, і Єпископ Кир Ізидор — Українська Католицька Торонтонська Єпархія, які провели молитви й уділили благословення та склали привітання. Бенкетом проводив голова Дирекції Інституту д-р П. Смильський. Головну промову виголосив професіоналіст В. Самець, який дотепер є найбільшим жертводавцем на цілі Інституту. Окремі привітання склали мін. І. Яремко від Онтарійського Уряду, Контролер Джюн Маркв від міської Ради Торонта, д-р О. Бойко від КУК, П. Кіт від Союзу Українців-Самостійників, а пані М. Грегорі від Союзу Українок Канади. Бенкет пройшов з великим моральним і матеріяльним успіхом.

НОВІ ПРОФЕСІОНАЛІСТИ. Наша українська громада збільшилася двома визначними адвокатами, що увесь час були активними в українському пластовому і студентському житті. Ними є Роман А. Максимів й Ігор Бардин. Закінчивши правничі студії, відкрили свої адвокатські бюра. Ми переконані, що велика наша громада дасть повну підтримку нашим молодим професіоналістам, які із свого боку напевно стануть ще більш активними у нашій громадській праці.

УКРАЇНСЬКІ ЖУРНАЛІСТИ В АРІЗОНІ. За три тисячі миль від Торонта, в Арізоні, немов гриби по дощі росте нове стотисячне місто Лейк Гавасю Ситі. Були б ми в Торонті про нього і не знали, коли б не рухливі представники фірми продажу реальностей „Тризуб", Нестор Ріпецький і Мирослав Івасиків, не зорганізували українських журналістів, посадили їх на великий літак та відвезли до Арізони. Поїздка відбулася 24 і 25 квітня. На великому просторі над великим озером, обведена горами, немов огорожею, лежала пустеля, на якій сьогодні, і то тільки на протязі чотирьох років, розкинулось місто, що вже начисляє понад 6 тисяч мешканців, із церквами, школами, модерними готелями, мотелями, легкою індустрією, чудовими пальмами і квітами, а при тім чудовим сухим повітрям, лікувальним. Вже кілька Торонтонських родин закупили для себе місце на побудову мешкань.

В. Дідюк

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

Проф. д-р Іван Ґвозда очолював Головну Раду Всеамериканської Студентської Конвенції ОН

На фото (зліва): д-р Алберт Т. Скіннер — президент Обурн Коммуніті Коледжу, проф. д-р Іван Ґвозда — директор Моделю ОН і директор Міжнародних Студій, Едвард Гамбро — амбасадор Норвегії до ОН, головний промовець на бенкеті Моделю ОН.

Проф. д-р Іван Ґвозда був вибраний головою Головної Ради (Чарман оф тзе Боард оф Діректорс) Всеамериканської Студентської Конвенції Об'єднаних Націй (Натіонал Модел оф тзе Юнітед Найшенс), що відбувалася в Ню Йорку 10-13 квітня ц. р., готелі „Статлер Гілтон". Його вибрали між собою коло 50 професорів з різних університетів і коледжів — опікунів і дорадників студентських репрезентацій, що репрезентували певні держави, котрі належать до Об'єднаних Націй. Щороку відбуваються такі З'їзди студенської молоді, яка цікавиться і студіює дипломатію та міжнародню політику. З'їжджаються найбільш активні члени студенства і професури, репрезентуючи найбільш активні, по цій лінії інституції вищої навчання освіти цілого північного континенту Америки.

Цього року з'їхалося понад 1 600 студентів, які репрезентували всі країни в ріжних міжнародних організаційних тілах, пов'язаних ОН.

Д-р І. Ґвозда, професор політичних наук і історії в Аубурн Коммуніті Коледжі, протягом шістьох років бере участь із своїми студентами курсу дипломатії в цих конвенціях. При тому, брав він участь майже в всіх ділових і організаційних комітетах Конвенцій. Цього року його не лише вибрано до найвищого керівного тіла цеї вишкільно - виховної інституції, але й його делеґацію визнано за одну із найкращих, змагаючися з такими школами як Гарвард, Єл, Прінстон і т. д. До речі, цю Конвенцію дотепер спонзорували вищеназвані школи.

Д-р І. Ґвозда є директором місцевого Моделю ОН, який він зорганізував і провадить ним вже від чотирьох років. На цю Конвенцію в його коледжі прибуває пересічно около 800 студентів - сеньйорів з середніх шкіл, їх учителів — дорадників, та студентів коледжів і ун-тів Нюйоркського стейту. Звичайно, такі конференції тривають три дні. Студенти виготовляють і дискутують над різними резолюціями на політичні міжнародні теми, в різних комітетах і Радах Об'єднаних Націй. До програми належать і міжнародні пописи, в яких беруть участь національні групи, а в цьому і наша українська, яка звичайно належить до найкращих, що широко і надзвичайно позитивно популяризує українську справу. Варто згадати й те, що на такі конференції д-р І. Ґвозда запрошує до участи таких людей як: Ричард Гарднер — колишній дорадник Стівенсона в ОН і спеціяліст в міжнародньому праві, Чіф Адебо — колишній амбасадор Нігерії до ОН, лорд Карідон — амбасадор Англії до ОН, Едвард Гамбро — амбасадор Норвегії до ОН, амбасадор Абдулґані з Індонезії і т.д.

Діяльність д-ра Ґвозди по цій лінії є визнана як одна із разкових. Не лише його власні студенти відзначили його, свого часу, як „найкращого професора" і вручили відзначення за зразкове переведення Моделю ОН, але й сама Асоціяція ОН Америки надала йому за його діяльність „сайтейшен."

Проф. д-р І. Ґвозду цього року підвищено до звичайного (повного) професора та надано йому ще функцію директора міжнародної освіти і дорадника для міжнародних студентів.

В. М.

ДОПОВІДЬ ПРОФ. І. ВОВЧУКА

Ню Йорк. — 8 червня у великій залі Українського Народного Дому проф. Іван Вовчук виголосив доповідь на тему „Куди йде імперія СССР". Доповідь, в якій проф. Вовчук дав глибоку аналізу становища в сучасному СССР, зорганізували Організації Українського Визвольного Фронту в Ню Йорку. Вступне слово виголосив і привітав прелеґента голова 2-го Відділу ООЧСУ п. Михайло Фурда. Зборами проводила президія в складі: пор. Л. Футала — голова і В. Левенець — секретар. Після доповіді прелеґент відповідав на численні питання і відбулась оживлена дискусія. Присутніх було понад 200 осіб.

Посадник Ню Йорку Лінзі виступить на відзначенні Тижня Поневолених Народів

Ню Йорк, Н. И.: — Як інформує Михайло Шпонтак, ген. секретар Прихильників Антибольшевицького Бльоку Народів (ПАБНА), цього року під час Тижня Поневолених Націй виступить в Центральному Парку посадник міста Ню Йорку Джан Лінзі. Про свою згоду особисто відчитати Проклямацію він повідомив голову Тижня Поневолених Народів, суддю М. Троя листом. Антибольшевицька маніфестація з нагоди Тижня Поневолених Народів відбудеться 13 липня ц. р. — Збірка учасників о годині 9-й рано, на розі 59-ї вулиці і 5-ї евені (Готель Плаза). Очолені ветеранами та представникам поневолених народів з національними прапорами, зібрані відійдуть о год. 9:15 організовано до Катедри св. Петрика і візьмуть участь в Богослуженні, яке відправиться в намірені поневолених народів. Після Богослуження, у часники свята відмаршерують до Бенд Шел в Центральному Парку, де відбудеться маніфестаційна частина. На маніфестації, крім посадника міста Ню Йорку, з коротким словом виступить мгр. Слава Стецько, представник ЦК АБН, високий гість з Формози Ку Чен Канґ — голова Міжнародньої Антикомуністичної Ліги Азії, та суддя М. Трой. Керівником Маніфестації буде голова ПАБНА д-р Іван Дочев.

Мистецьку частину Демонстрації виповнять: танцювальний ансамбль СУМА з Ню Йорку „Верховинці", Хорватська танцювальна група та Білоруський квартет співачок хору „Каліна".

По відзначенні Тижня Поневолених Народів Прихильники АБН в Америці влаштовують приняття в честь достойного гостя з Формози п. Ку Ченк-Канґа в готелі „Коммодор" з відповідною програмою.

Н. Н.

Представники Відділів УККА...

(Закінчення зі стор. 1-ої.)

голос мали в першу чергу представники стейтових Координаційних Рад і поодиноких Відділів, щоб члени Екзекутиви не належали до Виборчої Комісії і ввесь час були приявні на нарадах та давали потрібні відповіді і вияснення, щоб зменшити ділову Екзекутиву УККА до кількох осіб і в той спосіб зробити її більш працездатною. Багато уваги віддано справам делеґатів на Конґрес та їх вибору і повновластей, щоб вони репрезентували не „мертве", але „активне" число членів поодиноких організацій, які сповняють свою повинність та вплачують свій національний даток до Народного Фонду УККА.

До Лікарського З'їзду на Союзівці

В доповненні до попередньої вістки про 13-ий З'їзд Українського Лікарського Товариства, який відбувся на Союзівці в днях 30-го травня і 1-го червня ц. р., слід згадати, що на початку суботішньої, ділової сесії З'їзду, його вітав від централі Українського Конґресового Комітету д-р Ярослав Падох, касир УККА, який у короткій промові з'ясував завдання УККА та конечність тісної співпраці українських професійних товариств, зокрема ж УЛТПА, з УККА для збереження та розбудови української громади в Америці. При цьому він звернув увагу на важливу зміну, яку ввів у структуру УККА останній його Конґрес, ввівши до до керівних органів УККА представників професійних товариств, в цім і Лікарського Товариства, які мають змогу впливати і на ділі впливають на напрям праці УККА. Розбудувати цю співпрацю професійних об'єднань з іншими секторами нашої громади в межах УККА є особливо важливим тепер, перед недалеким Конґресом УККА.

Привітання З'їздові УЛТПА

Писемні привіти прислали: віце - президент УНР М. Степаненко, Кардинал Сліпий, Митрополит Сениши, Митрополит Германюк, Архиєпископ Мстислав, Єпископ Габро, НТШ — Головна Рада, НТШ — Америки, НТШ — Канади УВАН, Товариство Ветеринарних Лікарів, Товариство Українських Інженерів, Робітничий Союз, ОДВУ, ОЧУС, СКВУ, Український Інститут Америки.

Особиство вітали з'їзд: д-р Я. Падох — УККА, д-р Данилюк — Український Народний Союз та Укр. Православна Митрополітальна Рада, Катедра Українознавства, інж. Іваськів — ОЧУС, д-р Зарицький — Укр. Інститут Америки, д-р Осінчук — НТШ, УВАН, Патріярхальний Комітет, д-р Шебунчак — нововибраний голова УЛТПА, отець Гузар — Парафія Союзівки.

Присутні представники: інж. Ярослав Рубель—КЛК, д-р Скрапух — НТШ Канада.

Ділимося сумною вісткою, що дня 7-го червня 1969 р. відійшов неназдійно у Вічність

бл. п. інж. РОМАН В. ГУССАКОВСЬКИЙ

на 56-му році життя.

ПАНАХИДИ будуть відправлені в понеділок і вівторок, 9-го і 10-го ц. м. о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Сенка при 213-215 Bedford Avenue і 5-та вулиця на Північному Брукліні.

ПОХОРОН відбудеться в середу, 11-го червня 1969 року о год. 9-ій ранку з похоронного заведення до церкви Св. Духа на Північному Брукліні, звідки Тлінні Останки будуть перевезені на цвинтар Woodlawn, Bronx, New York.

Горем прибиті:

МАРІЯ — дружина
ВЯЧЕСЛАВ А. — син
ОЛЬГА — донька
Близча і дальша Родина в Америці, Канаді і в Україні

Наукове Т-во ім. Шевченка в ЗСА

ділиться сумною вісткою, що дня 3-го червня 1969 року по важкій недузі упокоївся в Бозі на 74-му році життя

сл. п. Проф. Д-р ЗІНОВІЙ ЛИСЬКО

дійсний член НТШ, видатний музиколог і композитор.

ПОХОРОН відбувся 7-го червня 1969 р. на Українському Православному Цвинтарі в Бавнд Бруку, Н. Дж.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

ВШ. Дружині і Рідні Покійного, складаємо щирі слова співчуття.

УПРАВА НТШ в ЗСА

Членам Братства Маслосоюзників, Кооператорам та всему Громадянству подаємо сумну вістку, що дня 24-го травня 1969 р. в Балтимор, Мд. відійшов від нас у Вічність

св. п. ОСТАП ХАРХАЛІС

визначний громадянин і кооператор Яворівщини, б. організатор та довголітній директор Районової Молочарні в Яворові, б. учасник Визвольної Боротьби в рядах УГА, заслужений громадський діяч в Краю і на еміграції.

Похорон відбувся в Балтимор, 27-го травня 1969 р.

Нашому Незабутньому Другові

ВІЧНАЯ ПАМ'ЯТЬ!

Родині складаємо щире наше співчуття.

БРАТСТВО МАСЛОСОЮЗНИКІВ

Отсим ділимось сумною вісткою з нашою Рідною, з Друзями та Знайомими, що дня 9-го травня 1969 року упокоїлась у Бозі на 88-му році життя

наша Найдорожча МАМА, БАБУСЯ і ПРАБАБУСЯ

бл. п. КАТЕРИНА ХОМА

в с. Островець біля Тернополя в Україні.

Прохаючи Всевишнього про спокій Її Душі, остали прибиті горем:

ВОЛОДИМИР ХОМА з дружиною СТЕПАНІЄЮ і з дочками: ЗЕНОВІЄЮ, ІРЕНОЮ і ХРИСТИНОЮ
АННА ХОМА-МИХНО з мужем МАКСИМОМ, з дітьми і внуками

Замість квітів на свіжу могилу сл. п. АНАСТАЗІЇ КОЧАН з дому СІМКІВ зложили сусіди для сиріт в Европі (Німеччина) по 5.00 долярів:

Тарас Сімків, Касіян Добрянський з Родиною, Микола Добрянський з Родиною і Мирон Корнага.

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТИТУТ

ВІДДІЛ в НЮАРКУ, Н. Дж.

Четвер, 12-го червня 1969 року і четвер 26-го червня 1969 р.

год. 7-ма веч.

РІЧНИЙ ВИСТУП УЧНІВ

НИЖЧИХ, СЕРЕДНІХ і ВИЩИХ КУРСІВ

Заля УНДому, 140 Prospect Ave., Irvington, N.J.

ДІЛОВИЙ КОМІТЕТ ДЛЯ ВІДЗНАЧЕННЯ СТОРІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЧНОЇ ГІМНАЗІЇ у ЛЬВОВІ

— повідомляє —

На загальне бажання колеґ, б. учнів УАГ у Львові, а зокрема учасників Ювілейної Зустрічі б. катехитів, професорів і учнів УАГ, яка відбулася в днях 28-29 вересня 1968 року на „Союзівці" та щоб закріпити кращі товариські зв'язки, відбудеться чергова

ТОВАРИСЬКА ЗУСТРІЧ

б. Катехитів, Професорів і Учнів УАГ та їхніх Родин

КОЛИ? В суботу й неділю, 20-го та 21 вересня 1969 року.

ДЕ? На „СОЮЗІВЦІ" — Оселі Українського Народного Союзу в Кетскильських горах, стейту Ню Йорк, ЗСА.

ПРОГРАМА? Подасться в чергових оголошеннях.

ЗГОЛОШЕННЯ? Слати негайно на адресу секретаря: Mr. Ivan R. Kostiuk, 112 La Clede Avenue, Trenton, N.J. 08618.

ПРИМІЩЕННЯ? Замовляти вже тепер в Управі „Союзівки" на адресу: "SOYUZIVKA" — Foordmore Road, Kerhonkson, N.Y. 12446 Tel.: (914) 626-5641.

Діловий Комітет надіється на щиродружню співпрацю усіх заінтересованих в цьому напрямі колеґ. За всякі поради, суґестії, міркування на тему зустрічі, які слід слати на адресу секретаря Ділового К-ту, згори щиросердечно дякуємо! Часу до зустрічі не багато — отож поспішаймо!

ДО ПОБАЧЕННЯ НА ЧЕРГОВІЙ НАШІЙ ТОВАРИСЬКІЙ ЗУСТРІЧІ!

За Діловий Комітет:

к. шамбелян Мирослав ХАРИНА, голова — Іван Р. КОСТЮК, секретар

Увага! Джерзі Ситі й околиця! Увага!

В п'ятницю, 13-го червня 1969 року

в год. 7-ій веч.
в приміщенні
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ
при Fleet & Oakland Ave., Jersey City, N.J.

— відбудуться —

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

Окружного Комітету Відділів УНСоюзу НАДГУДСОНСЬКОЇ ОКРУГИ

в яких повинні взяти участь члени Окружної Управи та Урядовці і конвенційні Делеґати наступних Відділів:

з Джерзі Ситі: 25, 70, 170, 171, 196, 270, 275, 286 і 287; з Байон: 213 і 281.

НА ПОРЯДКУ НАРАД:

1. Звіт з діяльности Окружної Управи за п'ять місяців 1969 р.
2. Звіти з праці Відділів.
3. Плян дальшої праці.
4. Відмічення 75-річчя УНСоюзу.
5. Пікнік Відділів Округи.

В Зборах візьмуть участь
ГОЛОВНІ УРЯДОВЦІ УНС

На Збори запрошені всі члени і не-члени УНСоюзу, зацікавлені справами життьового забезпечення.

За Управу Окружного Комітету:

АНТІН ШАРАН, голова — МИРОН СІРИЙ, секретар

КЛІВЛЕНД і ОКОЛИЦЯ!

Окружний Комітет Відділів УНС в Клівленді, Огайо

повідомляє, що

в суботу, 14-го червня 1969 року

о годині 7-ій вечором
в приміщенні
Українського Народного Дому
під ч. 2255 Вест 14-ої вул. в Клівленді

— відбудуться —

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

в яких обов'язані взяти участь усі члени Окружного Комітету, Конвенційні Делеґати, Відділові Делеґати та Урядники таких Відділів УНСоюзу: **Клівленд — 102, 112, 222, 240, 251, 291, 328, 334, 336, 346, 358 і 364; Колумбус — 18; Лейквуд — 108; Акрон — 180, 295; Лорейн — 50, 283.**

ПРОГРАМА ЗБОРІВ:

1. Звіти Окружної Управи і Відділових урядовців та обласного організатора.
2. Доповіді Головних Урядовців та Обласного Організатора.
3. Схвалення програми праці.
4. Відзначення 75-річчя УНСоюзу.

В Зборах візьмуть участь:

ЯРОСЛАВ ПАДОХ, головний секретар
ТАРАС ШМАҐАЛА, головний радний
ЄВГЕН РЕПЕТА, обл. організатор

Запрошується всіх Членів УНСоюзу до участи в Зборах.

Тарас Шмаґала, Гол. радний — Михайло Н. Молеський, Голова

ЯНҐСТАВН і ОКОЛИЦЯ!

Окружний Комітет Відділів УНС в Янґставн, Огайо

повідомляє, що

в неділю, 15-го червня 1969 року

о год. 5-ій вечором
в залі
Українського Союзового Дому
при 914 Franklin Ave., Янґставн, Огайо

— відбудуться —

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ ОКРУГИ

в яких обов'язані взяти участь усі члени Окружного Комітету, Конвенційні Делеґати, Відділові Делеґати та Урядники таких Відділів УНСоюзу: **Тітусвил, Па. — 72, Ню Кесел, Па. — 74, Кантон — 115, Кемпбелл — 119 і 218, Шарон, Па. — 386, Янґставн — 140, 230, 274 і 348.**

ПРОГРАМА ЗБОРІВ:

1. Звіти Окружної Управи і Відділів.
2. Дискусія над звітами.
3. Доповіді головних урядовців і обласного організатора.
4. Плян праці Округи на 1969 рік.
5. Відзначення 75-річчя УНСоюзу.

На Зборах будуть приявними:

ЯРОСЛАВ ПАДОХ, головний секретар
ТАРАС ШМАҐАЛА, головний радний
ЄВГЕН РЕПЕТА, обл. організатор

ОКРУЖНИЙ КОМІТЕТ

НАД СВІЖОЮ МОГИЛОЮ ІЄРОМОНАХА-ПАТРІОТА

(Св. п. о. Іриней Вігоринський, ЧСВВ)

З далекої Бразилії прийшла сумна вістка, що в лікарні Сестер Служебниць у Прудентополісі, Парана, відійшов у вічність на 76-му році життя о. Іриней Вігоринський, ЧСВВ. Закінчив свою земську мандрівку 11 березня 1969 року один із найбільш заслужених священиків Василіянського Чину, учасник Визвольних Змагань, заслужений місіонер, невтомний робітник на релігійній і народній ниві.

Покійний прийшов на світ в селі Боленевичах, повіт Мостиська. Гімназію закінчив 1914 року в Перемишлі матурою з відзначенням. Незабаром вибухла світова куртовина, і його покликано до австрійської армії. Довелося воювати на різних фронтах. В ранзі поручника брав участь у боях на італійському, російському й навіть французькому фронтах. Коли 1918 р. розпалася австрійська монархія, включився без вагання в ряди Української Галицької Армії і в ранзі сотника із зброєю в руках пройшов увесь її кривавий шлях. Тільки чудом вийшов живим із „Чотирокутника смерти". Вернувся додому такий виснажений і збідований, що не могли його пізнати ні батьки, ні рідня.

А коли замовкла збройна боротьба за волю Батьківщини й наші визвольні змагання закінчилися катастрофою, сл. п. о. І. Вігоринський, щоб далі служити рідному народові, вступив до Христової армії, ставши 1921 року членом Чину Св. Василія Великого. Коли відбув новіціят, Слуга Божий Митрополит Андрій Шептицький висвятив його 1926 року. Спершу працював магістром василіянських студентів у монастирі в Лаврові, а опісля посвятився місіонарській праці.

В Жовківщині організував кооперативи й філії „Просвіти", також у Теребовельщині неодна кооператива завдячувала йому своє існування. Був співробітником багатьох українських часописів і журналів у Галичині й на еміграції. Особливо багато статтей поміщував ще перед другою св. війною в „Бескиді" і „Новій Зорі". У Прудентополісі редагував „Працю" і „Місіонар у Бразилії" та низку календарів „Праці". Видав теж друком кілька своїх книжок, наприклад „Ірасема" (В-во ОО. Василіян у Прудентополісі).

Коли в половині 1941 року зачалася німецько-совєтська війна, разом із Похідними Групами пішов о. Вігоринський на Придніпрянщину, щоб вести там місійну працю. Довелося жити й працювати в дуже важких умовинах, бо гітлерівське Гестапо переслідувало наших діячів. Після відвороту німецьких військ повернувся о. Вігоринський до Галичини. Під опікою вояків УПА вдалося йому дістатися до Австрії, а звідти поїхав до Риму. Настоятелі Василіянського Чину післали його тоді на місійну працю серед наших поселенців у Бразилії. Там вів Покійник багатогранну роботу з невсипущою енергією. Працював як душпастир, місіонар, редактор і публіцист, виконуючи при цьому всякі інші обов'язки священика та обслуговуючи не тільки головну станицю ОО. Василіян у Прудентополі, але й об'їжджаючи конем розкинені широко по лісах наші колонії.

Кріпкої будови тіла й невсипущої енергії людина, Покійний постійно втішався добрим здоров'ям, не потребував ніколи лікарів ні ліків. Та всьому приходить кінець. Ще ввечері 2-го березня був зовсім здоровий, а вранці наступного дня звалила його нагло хвороба: дістав розлив крови, після чого прийшов параліч. Перенесений на ліжку до шпиталю Сестер Служебниць, після короткої недуги закінчив життя.

Вранці 11 березня 1969 р. відбувся величавий похорон, якого Прудентопіль не бачив, мабуть, ще ніколи. Непроглядні маси народу з околиць містечка прийшли віддати останню прислугу ієромонахові-піонерові, який посвятив для них 20 років многогранної праці. Ховала Покійника 25 священиків під проводом нашого Владики Кир Йосипа Мартинця. Сердечний приятель Покійного о. Микола Іванів, ЧСВВ, сказав гарне надгробне слово, яке до глибини душі зворушило учасників сумного обряду. Люди плакали.

Був св. п. о. Іриней Вігоринський великим українським патріотом, людиною непохитного характеру. Тривожило його майбутнє нашого народу, боліли його невимовно всякі негативні прояви нашого громадського життя, був невблаганним ворогом усяких асимілятарських заходів безхребетних одиниць. Важке життя виробило в нього тверду вдачу, яка не знала компромісів, коли йшло про добро українського народу та його майбутнє. І за це мусіли його шанувати навіть недруги. Його життя — це був один великий жертвенний труд, одне незламне завзяття, вперта й наполеглива праця. Працював до останніх днів свого довгого життя, своє життя до останнього віддиху віддав рідному народові й рідній Церкві на чужині. Відійшов із цього світу з почуттям добре сповненого обов'язку.

Не судилося Покійникові повернутися на Батьківщину, якій ціле життя вірно служив. Відійшов у другий світ, у життя вічне. Сьогодні ієромонах-патріот, о. Іриней Вігоринський, ЧСВВ, стоїть перед престолом Всевишнього і здає із тієї тяжкої, але почесної праці, що йому Боже Провидіння наділило, — звіт.

Українська колонія в Бразилії, якій велику частину свого життя о. Іриней Вігоринський так щиро й вірно служив, збереже його ім'я у своїй вдячній пам'яті. Хай же Земля Південного Хреста, хоч чужа, буде великому українському патріотові й невтомному робітникові нашої Церкви легкою!

Іван Боднарук

Юрій Попель — новий український лікар

Ню Йорк. — Медичний колледж Корнельського університету повідомив Ю. Попеля, що 3 червня ц.р. дістав диплом лікаря. Він скінчив Фордгемську середню школу і Фордгемський університет в Ню Йорку і переведе найближчий рік на практиці „інтерна" у шпиталі Темпл - університету у Філядельфії. Юрій Попель знаходився між 82 студентами, які дістали лікарський диплом на 71-ій градуаційній церемонії Корнельського університету в Ню Йорку.

Д-р Юрій Попель

Д-р Юрій Попель є сином недавного померлого Мар'яна і пані Наді Попель. З нагоди отримання ним лікарського диплому відбулося 3-го червня ц. р. для членів родини і найближчих приятелів прийняття в готелі Ніяла. Приявних було кругло 100 осіб. Заступаючи покійного Батька молодого лікаря — рідний стрийко, проф. Богдан Попель з Чикага, виголосив головну промову, вказавши на важке та почесне звання лікаря та побажавши свому братаничеві щасливо й успішно йти по тому нелегкому життьовому шляху. Д-р Михайло Гук із Нюарку вітав д-ра Юрія Попеля від Головної Управи і Метрополітального Відділу Українського Лікарського Т-ва, при тому звернув увагу, що Юрій Попель ще як студент співпрацював з Лікарським Товариством, даючи інформації про різних українських студентів медицини. Д-р Юрій Попель є членом 194-го Відділу Українського Народного Союзу.

ТРИ КАРТИНИ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

нижче гідности українського учня. Тож на перший вогонь ішли зненавиджена латинська граматика і підручники польської мови. Книгарня Хаїма Штріха платила мінімальну ціну, так що треба було продати чимало книжок, щоб осягнути потрібну суму. Але хто думав про книжки, коли театр ставив такі п'єси, як „Сонце Руїни", „Інваліди", „Шаріку", „Дівча з Маслосоюзу"...

Не пам'ятаю дати, але бачу як сьогодні: до кляси входить повагом терціян із об'явою від дирекції, що рекомендується всім учням взяти участь у виставі „Батурин".

Точно у визначений час (не треба було чекати на публіку, бо заля задовго перед виставою була виповнена по береги, і ми, учні, мусіли стояти наструнко, так було тісно) підноситься завіса і публіка ахає з дива: в блискучій замковій залі гетьман Мазепа в соболях (здається, арт. Боровик) прощається з Мотрею (Леся Кривіцька). Оборону столиці передає він полковникові Чечелеві (М. Бенцаль) та німцеві Кеніксекові (А. Радванський) і обіцяє, як тільки злучиться зі шведами, прийти на відсіч Батуринові.

Не встоявся Батурин. Зрада полковника Івана Носа обернула цю квітучу гетьманську столицю у пекло. Чечель з недобитками продирається до гетьмана, але по дорозі перехоплює його чернь і, насміхаючись, передає москалям. Тоді полковник витягає пощерблену шаблю і говорить: „Ця шабля не сплямила чести Батурина. Дивіться, що з неї осталось". Московські опришки в'яжуть полковника, а малий хлопчина підносить з землі шаблю і цілує.

Не знаю, як ця шабля дісталась з рук того хлопця на залю. Пам'ятаю тільки, що цілували ми її і передавали іншим, а публіка не кричала, а ревіла: „Чечель на сцену!". Тоді перестав існувати Микола Бенцаль, а був перед нами оборонець гетьманської столиці, полковник Чечель. І якби хтось крикнув „бий!" — напевно всі кинулися б на польську поліцію, яка на кожній виставі була присутня.

Ці спогади про Яворів, великих людей і ті часи, коли ще світ не був такий „модерний", залишилися в моїй пам'яті назавжди.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

ЧЕТВЕР, 12-го ЧЕРВНЯ 1969 р.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Піврічні збори Укр. Нар. Дому — 316 Відд. 12 червня. На порядку дня. Звіти: Управи, Контр. Комісії, Дирекції та других урядовців; дискусія та вирішення важливих товариських справ. Проситься членство взяти участь в зборах та імпрезах Т-ва. По зборах — перекуска. — Управа.

СУБОТА, 14-го ЧЕРВНЯ 1969 р.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Звичайні місячні збори Т-ва Мир — 324 Відд. о год. 7-ій веч. Проситься чл. прибути і вирівняти свої заборгованости. — І. Струк, секр.

НЕДІЛЯ, 15-го ЧЕРВНЯ 1969 р.

НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори 219 Відд. ім. М. Грушевського о год. 1-ій по пол. в церковній залі при 675 So. 19-та вул. — Марія Юров, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Т-ва Запор. Січ — 367 Відд. о год. 1:30 по пол. в Укр. Амер. Клюбі. Дуже радо приймемо нових членів. — П. Дзюба, гол., Т. Песко, кас., В. Попович, секр.

ДІТРОЙТ, Міш. Місячні збори Б-ва св. І. Хрестителя — 292 Відд. о год. 1:30 по пол. в УНДомі. В місяці липні, серпні і вересні місячних зборів не буде. — В. Терлецький, гол., П. Федик, секретар.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори С-ва Пресв. Богородиці — 36 Відд. о год. 2-ій по пол. в Укр. Амер. Клюбі під ч. 292 Гудсон Аве. Проситься чл. прибути. — Марія Філяс, предс., Катерина Ярославська, касир, С. Гунька, секр.

НЕДІЛЯ, 22-го ЧЕРВНЯ 1969 р.

ПАССЕЙК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва І. Франка — 97 Відд. о год. 2-ій по пол. під ч. 240 Говп Аве. в Українській Централі. Проситься чл. прибути. — Управа.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Б-ва св. Йосафата — 217 Відд. о год. 2-ій по пол. в Укр. Амер. Клюбі, 292 Гудсон Аве. Проситься чл. прибути та вирівняти залеглі вкладки та приєднувати нових членів до Відділу. — Вол. Колданський, секр.

ДІТРОЙТ, Міш. Т-ва Запор. Січ — 75 Відд. повідомляє, що місячних зборів не буде в місяцях: червні, липні і серпні. Чл. вкладки збиратиме фін. секр. п. Верещинський Б. кожного тижня у п'ятниці і суботи від год. 7-9 веч. в УНДомі при вул. Мартин. Якщоб зайшла потреба зборів, про це вчасно повідомиться в „Свободі". Проситься вплачувати чл. вкладки на час. — С. Леськів, рек. секр.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

ТАРЗАН, Ч. 6195. Ген. Ітс переговорює з Тарзаном.

Консул Робертс сказав мені, Тарзане, про Ваше відкриття в глибині краю. Ваш вульканічний кратер на 15.000 стіп понад континентом! Яке знамените місце для радару і радіо!

Сподіваюся генерале Ітсе, що ви вишлете до Вашингтону від мене, у літаку професора Плендома, предмети, які я хочу, щоб Смітсонський Інститут тайно дослідив. Можливо, що вони зможуть допомогти мені розгадати їх історичну тайну.

Зробимо це, Тарзане! Але я погоджусь з консулом Робертсом, щоб ви дозволили нам використати ваш піднебесний кратер як строго засекречену базу для цивільних і військових науковців.